

Vlaams
Parlement

vergadering **C109**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 3 februari 2015

INHOUD

Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over het begrotingsbeleid 2015 van de Vlaamse Gemeenschap – 12 (2014-2015) – Nr. 1	
INTERPELLATIE van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het tekort van minstens 215 miljoen op de Vlaamse begroting 2015 – 24 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het monitoringrapport 2014 – 878 (2014-2015)	28
VRAAG OM UITLEG van Annick De Ridder aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de aanbestedingsprocedure voor en de financiering van het Oosterweelproject – 688 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Oosterweelfinanciering – 851 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over aan Vlaanderen overgedragen dossiers van de federale rullingdienst – 924 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos Lantmeeters aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de rullingdienst VLABEL – 946 (2014-2015)	41

Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over het begrotingsbeleid 2015 van de Vlaamse Gemeenschap – 12 (2014-2015) – Nr. 1

INTERPELLATIE van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het tekort van minstens 215 miljoen op de Vlaamse begroting 2015 – 24 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: Collega's, ik stel voor dat we beginnen met de uiteenzetting van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), met daarbij aansluitend de interpellatie van de heer Bertels, en dat we vervolgens het debat voeren over het geheel. Beide zijn immers sterk met elkaar verbonden. Het opsplitsen van beide debatten lijkt nogal kunstmatig over te komen. Kan iedereen zich vinden in die werkwijze? (*Instemming*)

– De heer Björn Rzoska en de heer Willem-Frederik Schiltz worden als verslaggevers benoemd.

Wij zijn heel blij dat we de heer Van Eetvelt en de heer Eysackers vandaag mogen verwelkomen. Ik geef het woord aan de heer Van Eetvelt.

De heer Karel Van Eetvelt, ondervoorzitter SERV: Voorzitter, bedankt voor de kans om het SERV-advies over de begroting hier even te mogen toelichten. Ik ben heel blij dat Erwin Eysackers erbij is, want hij is de specialist. Mijn rol zal beperkt blijven tot het inleiden en uitleiden van de heer Eysackers, die wat dieper zal ingaan op een aantal cijfers.

Ik wil eerst even recapituleren wat de visie van de sociale partners op het begrotingsbeleid in het algemeen is. Wie dit advies leest, zou de indruk kunnen hebben dat de visie van de sociale partners plots gewijzigd is, maar niets is minder waar. Wij blijven zeggen dat een duidelijk budgettair kader, dat rekening houdt met toekomstige uitdagingen, een van de uitgangspunten moet blijven. Wij blijven pleiten voor een structureel gezond begrotingsbeleid, dat uiteraard aanvullend is op afspraken binnen het Belgische stabiliteitsprogramma. Eigenlijk impliceert dat vandaag een nominale evenwichtsdoelstelling. Dat impliceert ook, zoals we hier de vorige keer al gezegd hebben, dat wij een stop-and-gobeleid absoluut niet genegen zijn en dat dat te allen prijze vermeden moet worden.

Wij hebben twee prioriteiten meegenomen in ons advies. De eerste prioriteit is: de impact bekijken van maatregelen om uitgaven beheersbaar te houden, en die impact uiteraard ook meenemen. Een tweede prioriteit is ervoor zorgen dat overheidsinvesteringen versterkt worden en dat er voor wat investeringen betreft een inhaalbeweging kan zijn.

Ik stel voor dat de heer Eysackers nu wat dieper op die twee prioriteiten ingaat.

De heer Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV: Ik wil vooreerst opmerken dat in een evaluatierapport wel meer zaken staan, maar ik denk dat we er goed aan gedaan hebben om de grote lijnen die in het rapport staan, in twee invalshoeken te proberen vatten. Daarbij is het belangrijk om goed te beseffen hoe zo'n evaluatierapport tot stand komt. De denkoefening is gestart in oktober-november van vorig jaar. De vraag is dan wat de prioriteiten zouden kunnen zijn. Je moet dat ook bekijken in de economische context van dat moment. Op dat moment waren het nieuwe begrotingen en was het een oriëntatie van wat daar wel en niet in stond.

De regering had op dat moment een bedrag van 1,16 miljard euro aangekondigd als besparing. De eerste vraag die wij ons, ook als sociale partners, op dat moment stelden was of dat wel klopte, en zo ja, waar die besparingen dan zouden zitten, of dat op te splitsen valt in een aantal effecten die zich kunnen vertalen naar beleidsdomeinen, invalshoeken enzovoort. Dat is de eerste vraag die zo'n beetje als kern in het evaluatierapport zit.

Een tweede vraag, die zich in de loop van de tijd heeft gekristalliseerd, waar we niet mee begonnen zijn als grote opdracht, maar die naar het einde toe wel dominantier werd en meer 'in the picture' kwam, was: er zal vermoedelijk een tekort zijn, wat gaan we daarmee doen, en is het op dat moment niet relevant om te kijken of we op dat vlak niet een kleine stap verder kunnen zetten? Dat zijn de twee grote lijnen die achter een dergelijk rapport zitten.

Daar kwam ook bij dat we in de vraagstelling heel wat informatie hadden, maar het moeilijk was om die te vertalen naar wat in de toelichtingen per beleidsdomein zit. We hebben geprobeerd dat in kaart te brengen en hebben een andere indeling gevolgd dan die van de regering. Dat is om technische redenen zo gebeurd. Doorheen heel de begroting hebben we alles meegenomen wat te maken heeft met indexatie en desindexatie. Die hebben we er trouwens niet altijd volledig uit kunnen halen, doordat het technisch gezien bij alle artikels soms heel moeilijk is om die onderscheiden te kunnen maken. Het gaat trouwens niet om zo heel veel geld.

Vervolgens zijn er een aantal generieke maatregelen. Die hebben te maken met een bepaald percentage dat wordt ingehouden op apparaatskredieten. Concreet: de besparingen op die apparaatskredieten voor het loon, de facto voornamelijk het niet-vervangen van personeelsleden. Het gaat ook over het niet-loongedeelte van die apparaatskredieten. Daar is er een besparing van 10 procent. Binnen de beleidsprogramma's is er globaal een besparing van 6 procent. Op werkings-subsidies aan derden is het zo'n 10 procent van het niet-loongedeelte.

We hebben die gegroepeerd doorheen alle beleidsdomeinen en ook verder in de tabellen in het rapport onder de term 'generieke besparingen'. De term is evident: het gaat om besparingen die niet aan een bepaald beleidsdomein gebonden zijn maar die een generiek karakter hebben.

Vervolgens hebben we onder één label samengebracht wat we 'specifiek' noemen. De reden is eenvoudig: ze kunnen aan een instelling of aan een artikel gekoppeld worden. Ze hebben dus niet een generieke maar een specifieke toepassing. Dat vormt het grotere geheel van de besparingen hierin. In de communicatie, die in de media of hier besproken werd, werden ze wel wat meer opgedeeld. Voor de conclusies is het relevant dat we dit hebben opgedeeld naar de beleidsdomeinen waarin we ze kunnen koppelen. In de eerste kolom staan de bedragen, in de tweede kolom verdelen we dat over het geheel van de besparingen, in de derde kolom ziet u hoe groot de vereffeningskredieten (VEK) zijn en wat eigenlijk de verhoudingen zijn. Je moet daar wat voorzichtig in zijn want in het geval van bijvoorbeeld een provincie kan er een impact zijn, die zich later nog op een andere wijze kan kristalliseren. Maar dit geeft toch wel een paar globale aanduidingen.

Er zijn vijf grote vraagstellingen of conclusies in dit rapport.

In oktober-november vertrokken we van een eerste vraag: vinden we de 1,16 miljard euro besparingen effectief terug in de begroting? Het antwoord is zeer duidelijk: ja. Wij wijken iets af ten aanzien van de door de regering gepubliceerde totaalcijfers. Daar kunnen zuiver technische redenen voor zijn. We kunnen ook wel iets gemist hebben, ik denk aan de desindexaties, die we niet altijd gedetailleerd hebben kunnen opsplitsen. Op een totaal van 1,16 miljard euro hadden we

12 miljoen euro meer. Ik vermoed dat dat vooral bij de desindexaties zat. We hebben niet verder gefocust op hoe we tot dat iets hogere getal komen.

De tweede grote conclusie: gegeven het feit dat er heel wat specifieke besparingen of maatregelen zijn om de uitgaven niet verder te laten verhogen, is er over alle beleidsdomeinen heen een duidelijke, vrij systematische toepassing. Er is geen beleidsdomein of een type van uitgaven dat meer of minder impact heeft moeten ondergaan. Het generieke karakter is er duidelijk in aanwezig.

Als we het verder bekijken dan alleen maar wat de apparaatskredieten vertellen, zien we dat er relatief gezien meer is bespaard op werking en subsidies dan op de lonen, de ondersteuning van de vereiste middelen voor de eigen ambtenaren. Hiermee hebben we uiteraard niet gezegd dat er geen besparing is op die lonen. Dat is, denk ik, ook wel duidelijk op basis van wat we al eerder zeiden.

Een vierde punt is dat de beleidsdomeinen die operationeel geconfronteerd worden met een hoge impact door de zesde staatshervorming tot op zekere hoogte de middelen op dezelfde manier beïnvloed hebben zien worden. Dat is voor het geval van Welzijn, met het kindergeld, vrij duidelijk. Dat heeft misschien ook wel iets te maken met het feit dat het budget nog niet concreet is vertaald naar werking en operationele zaken. Men ziet het ook wel binnen Werkgelegenheid.

Hoe groot is het aandeel van de uitgaven van een bepaald beleidsdomein enerzijds en hoe groot is het aandeel van een beleidsdomein anderzijds in de besparingen? Je vergelijkt dat om een soortelijk gewicht te vinden. Dan kun je toch zeggen dat de besparingen relatief meer in de beleidsdomeinen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimtelijke Ordening en Wonen (ROW) tot uiting komen. Dat is geen contradictie met wat ik eerder zei, dat het op alles is toegepast, maar als je vergelijkt met het volume aan middelen en de vraag hoe de besparingen worden vertaald, dan is er op dat vlak een verschil tussen de bedrijfstakken.

Dat is de globale redenering. In de afgelopen maanden is er een tweede lijn naar voren gekomen. Die tweede lijn betreft het investeringsbeleid. Hoe kan het worden versterkt? De manier waarop is ook relevant. De heer Van Eetvelt zal straks een voorstel van de SERV op dit vlak toelichten. Ik heb de uitgangspunten daarbij kort samengevat.

Ten eerste is het evident dat de overheidsinvesteringen een stimulans voor de economie kunnen vormen. Er is een impact op korte termijn. Die impact situeert zich op vlakken als werkgelegenheid en economische activiteit. Er is ook een impact op langere termijn op de economische activiteit. Een verbeterde infrastructuur zorgt uiteraard voor een hoger economisch potentieel. De potentiële groei van de economie is momenteel geen onbelangrijke factor. De overheidsinvesteringen hebben uiteraard ook een belangrijke impact op de wijze waarop de EU momenteel naar de begrotingen van haar lidstaten kijkt.

Ten tweede is de nieuwe Europese Commissie intensief bezig met een aanzienlijk pakket aan financiële middelen die ze in de Europese economie wil investeren. Ik zal het hier niet allemaal samenvatten, maar in totaal zou het toch om meer dan 300 miljard euro gaan. De motivering is in wezen gelijkaardig en loopt min of meer parallel.

Ten derde constateren we dat we de overheidsinvesteringen in een Europees perspectief moeten nuanceren. We kunnen hier geen harde zwart-witconclusies uit trekken. Relatief bekeken, kunnen we echter niet stellen dat België of Vlaanderen aan de hoge kant scoren.

We moeten dat enigszins nuanceren. Dat een overheid in sterke mate investeert, betekent niet dat de voorgaande jaren een hogere groei van het bbp wordt

geregistreerd. Dat is zeker niet systematisch in alle landen het geval. Het blijft evenwel een feit dat we op dit vlak veeleer laag scoren.

Een punt dat hier niet wordt uitgewerkt, maar dat we gewoon even herhalen, heeft betrekking op het evaluatierapport dat de SERV eind mei 2014 met betrekking tot de afgelopen legislatuur heeft opgesteld.

In dat rapport hebben we onder meer naar het begrotingsbeleid gekeken. We hebben ons afgevraagd wat er is gebeurd en wat naar voren is gekomen. Daaruit blijkt onder meer dat de vorige Vlaamse Regering de intentie had een investeringsregering te zijn en op dat vlak een aantal zaken heeft gerealiseerd, maar dat we toch kunnen concluderen dat een aantal verwachtingen op dat vlak niet zijn ingelost. Dit is onder meer een gevolg van de wat tegenvallende conjunctuur. De in 2009 verwoorde intenties zijn niet allemaal uitgevoerd.

Om de net vermelde redenen staat de SERV principieel positief tegenover investeringen. Er is een groeibevorderend effect. Tegelijkertijd kan een zekere inhaalbeweging worden gelegitimeerd. Ik moet hierbij echter een kleine kanttekening maken.

In de loop van december 2014 heeft de Vlaamse Regering een tabel gepubliceerd. In die tabel worden de investeringen van de afgelopen jaren in kaart gebracht. Het is een overzicht per beleidsdomein. Wij vinden die cijfers eigenlijk verrassend hoog. Als ik me goed herinner, is die tabel naar aanleiding van een bespreking in deze commissie naar voren geschoven. Ik ben daar niet zeker van. In elk geval is die tabel hier naar voren gebracht. De tabel heeft ons om twee redenen een beetje verrast.

De eerste reden is het eigenaardige gegeven dat de cijfers zeer hoog zijn in vergelijking met wat we in het verleden zelf in kaart hebben gebracht. Ik wil hier geen al te technische discussie van maken. De cijfers die we in het verleden, niet later dan in mei 2014, naar voren hebben geschoven, komen absoluut niet uit op 4,2 miljard euro. Wij zaten daar toen 50 procent onder. We moeten natuurlijk rekening houden met wat al dan niet wordt meegeteld, maar dat is toch de orde van grootte.

De tweede reden is dat de tabel een zekere verschuiving bevat. Traditioneel verwachten we daar de domeinen te zien die met investeringen te maken hebben. Ik denk dan aan Energie, Leefmilieu of Openbare Werken. Er is echter een behoorlijke verschuiving in de richting van beleidsdomeinen die in het verleden op dat vlak minder prominent aanwezig waren.

Er is natuurlijk een evidente reden voor die groei, namelijk een uitbreiding van de perimeter. In essentie neemt de Vlaamse Regering instellingen in de eigen begroting op die daar vroeger geen deel van uitmaakten. Dit omvat instellingen die veel investeren. Evidente voorbeelden hiervan zijn de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en haar dochters. Er zijn ook andere voorbeelden, zoals de projecten en instellingen in verband met de scholenbouw.

Eigenlijk hebben we er geen goed zicht op hoe die zaken moeten worden verwerkt. We kunnen dat een beetje trachten te vatten. Als jaren geleden, in tempore non suspecto, een project is gestart waarin de overheid investeert, is het niet de bedoeling dat dit project jaarlijks in een begroting wordt gelegitimeerd. Dit kan een aantal onbedoelde effecten hebben.

Een ander punt dat een rol heeft gespeeld, is dat het Instituut voor de Nationale Rekeningen sinds september 2014 het ESR hanteert. Dat betekent dat de definitie van investeringen in principe voor alle overheden is uitgebreid. Dat geldt

voor regionale overheden, gewestelijke overheden, gemeenschapsoverheden en de Belgische overheid.

Eén element is voor ons belangrijk. Onderzoek en ontwikkeling wordt als een investering beschouwd en kan bijgevolg worden afgetrokken. Het gaat blijkbaar niet meer om een eenmalige uitgave, maar om iets dat in de tijd wordt meegenomen en dat in de rekeningen een waarde behoudt. Ik zal niet alle elementen opsommen. De federale investeringen in militair materieel zijn ook niet louter uitgaven. Er zijn een aantal criteria.

Een laatste element dat zeker ook een rol heeft gespeeld, is dat het begrotingsproces vandaag aan nogal wat dynamieken onderhevig is. Dat is ook al door de vorige regering opgestart. In essentie gaat men niet meer werken met een aantal basisallocaties – zeg maar: gedetailleerdere zaken – maar wel degelijk met een artikel, dat uit verschillende elementen bestaat. Dan kan men in één artikel zowel klassieke investeringen opnemen als zaken die daar eigenlijk niet echt in horen, bijvoorbeeld zaken die te maken hebben met werking enzovoort. Als in dat artikel investeringen zitten, en men telt daar nu een aantal zaken bij die in het verleden apart zouden worden gesteld, kan dat ook een zekere impact hebben. Als we dat allemaal optelden, leek ons, met de elementen die we hadden, nog niet de hele rit gereden, maar het zijn zeker elementen die daartoe kunnen bijdragen.

Wat betreft de verschuiving die we geconstateerd hebben tussen de klassieke investeringsdomeinen, hadden we de indruk dat er iets meer bijdrage van de gebruiker werd gezocht. Als je gaat kijken naar de elementen die vertaald worden via een input van de gebruiker, kwam dat, toch op basis van de elementen die wij hadden, iets sterker naar voren.

Ik kom tot onze conclusies. Als we de definitie van investeringen zouden hanteren zoals we die in het verleden gehanteerd hebben, hadden wij de indruk dat we op iets lagere cijfers zouden zijn uitgekomen. Maar de clou van het verhaal is eigenlijk dat we daarover gewoon te weinig weten. Het is een iets te belangrijke materie, ook gezien de economische relevantie. Ook in de dynamiek hadden we te weinig inzicht. Dat staat wat meer uitgebreid in het rapport. We hebben er ook gepleit voor een jaarlijks overzicht van lopende en toekomstige investeringen, met inbegrip van hun impact, financieel en in andere termen, in de loop van de tijd.

In het bijzonder pleiten wij ervoor om een onderscheid te maken tussen wat een overheid doet. Ten eerste heb je een overheid die investeert. Ten tweede heb je overheidsmiddelen als ondersteuning, bijvoorbeeld via subsidies. Dan is het niet de overheid die investeert, maar ze ondersteunt en faciliteert wel. Ten derde zijn er de zaken die buiten de begroting blijven. Nu gaan we er een beetje van uit dat dat allemaal volledig binnen de begroting is, en in wezen is dat ook wel de bedoeling, maar misschien zijn er toch nog wel een aantal punten die op dat vlak verder in kaart gebracht worden.

De heer Karel Van Eetvelt, ondervoorzitter SERV: Dat brengt ons bij het voorstel van de sociale partners om voor een inhaalbeweging voor investeringen te gaan. Het uitgangspunt in heel deze redenering is dat de economische vooruitzichten er de laatste maanden niet op verbeterd zijn, en dan druk ik mij nog heel voorzichtig uit. Als je de begroting 2015 actualiseert, kom je tot de conclusie dat die begroting zonder bijstellingen niet meer in evenwicht zal zijn.

Over de cijfers gaan we ons niet uitspreken. Daar is hier en in de media al duchtig over gedebatteerd. En zoals de heer Eysackers al gezegd heeft, houden wij ons bij de SERV iets minder bezig met wat de media links en rechts schrijven over van alles en nog wat.

Er is dus een voorstel om een inhaalbeweging te doen inzake investeringen, maar wel gebonden aan een aantal voorwaarden. Die voorwaarden zijn wat ons betreft uitdrukkelijk en zeer duidelijk. Het kan gaan over een tekort, op voorwaarde dat dat ontstaan is door factoren die niet aanwezig waren bij de opmaak van de initiële begroting. Ik denk bijvoorbeeld aan de verslechtering van de conjunctuurvooruitzichten sinds het laatste trimester van vorig jaar.

Ten tweede zeggen we dat dat tekort niet hoeft te worden weggewerkt, op voorwaarde dat de hoegrootheid aangewend wordt voor bijkomende investeringen in publieke infrastructuur en dat er op korte termijn concrete engagementen en realisaties moeten gebeuren. De sociale partners zijn het erover eens dat in de huidige omstandigheden een duw in de rug, die de economische heropleving vooruit zou kunnen helpen vanuit dat investeringsbeleid, zeer welkom zou zijn. Het gaat dan niet alleen over het economisch beleid. Dat heeft ook een effect op de werkgelegenheid, maar ik ga ervan uit dat ik dat hier niet hoeft uit te leggen.

Wij zijn ook van oordeel dat het bedoelde tekort geen negatieve effecten zal hebben op de Belgische engagementen ten aanzien van Europa. Als men aan andere uitgaven zou denken, buiten die investeringen, moeten de nodige inspanningen gedaan worden om het tekort niet verder te laten vergroten.

Dat zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen die de sociale partners hebben.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting.

Ik geef nu het woord aan de heer Bertels voor zijn interpellatie.

De heer Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, collega's, het SERV-rapport is, ondanks het gegeven dat het in dit publieke forum minder gebruikt zou moeten worden, toch de aanleiding geweest voor mijn interpellatie. Afgezien van de mogelijke impact van het begrotingstekort 2014 op de begroting 2015, raamt de SERV in zijn jongste evaluatierapport van de begroting 2015 een tekort van minstens 215 miljoen op de Vlaamse begroting 2015. Dat cijfer staat zwart op wit in het rapport.

Het is een bevestiging van wat velen, en niet alleen van de oppositie, al hadden aangekondigd bij de discussie over de begroting 2015, in de laatste maanden van 2014. Steeds meer wordt nu duidelijk wat toen al gezegd werd, namelijk dat de begrotingscijfers niet overeenstemmen met de realiteit en dat we nu al weten dat de uitvoeringscijfers van de begroting substantieel verschillend zullen zijn van de begroting. De afwijking lijkt ook te groot om te kunnen spreken van een standaardafwijking ten aanzien van een raming. Ik neem aan dat de minister van Begroting dat ook erkent.

Wat de uitvoering van de begroting 2014 betreft, heeft de minister niet willen inzien welke tekorten zich aan het vormen waren en is ze het mantra van het begrotingsevenwicht blijven herhalen, waarschijnlijk zelfs tegen beter weten in. Het cijfer van het geraamde tekort in 2014 moest dan uiteindelijk toch worden bekendgemaakt, en werd door sommigen van de meerderheid zelfs als 'normaal' en 'geen verrassing' beschouwd, ondanks het feit dat er in de Handelingen van de plenaire begrotingsbesprekingen in december 2014 verschillende verklaringen terug te vinden zijn van diezelfde meerderheid, die bij hoog en laag beweert dat beide begrotingen in evenwicht zijn.

Wat de begroting 2015 betreft, verwacht de Vlaming een proactieve en duidelijke houding van de minister, een houding die het consumentenvertrouwen niet verder fnuikt en die niet gehuld blijft in mysterie. Om een correcte discussie op basis van correcte cijfers te kunnen voeren, wat het hele parlement gevraagd

heeft, wil ik de minister een aantal vragen stellen. Ik denk dat de minister van Begroting toch antwoorden zou moeten kunnen geven over de opvolging en uitvoering van de begroting.

Minister, ik ga ervan uit dat u niet meer zult ontkennen en dus zult bevestigen dat de begroting 2015 met de huidige parameters niet meer in evenwicht is. Gaat u akkoord met de berekening van de SERV dat het tekort op de begroting 2015 momenteel al minstens 275 miljoen euro bedraagt, en dat dat tekort volgens dezelfde berekening van de SERV enkel te wijten is aan de conjunctuurverslechtering?

De economie en de economische groei stoelen grotendeels op de verwachtingen en het vertrouwen van de Vlamingen. Wat gaat u ondernemen om het consumentenvertrouwen niet nog eens een bijkomende klap te geven, bovenop de klap die reeds gegeven is door sommige ondoordachte besparingen op de kap van de Vlaamse gezinnen bij de initiële begroting 2015? Bent u bereid om, zoals de SERV voorstelt, een structureel pad te volgen, waarbij de investeringskosten gespreid worden in de tijd en er zodoende ruimte gecreëerd kan worden voor een positief beleid inzake overheidsinvesteringen en inzake onderwijs, zorg en welzijn?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): We moeten vaststellen dat de regering sterk werk heeft geleverd. Als die inspanningen niet geleverd waren, zaten we nu niet te praten over 275 miljoen euro, maar over 1,275 miljard of meer. Dat kunnen we samen met u vaststellen.

Wat de tegenvallers betreft, heb ik begrepen dat het vooral te wijten is aan de conjunctuur en dat andere parameters niet in aanmerking zijn genomen. Nochtans zien we een aantal eenmalige uitgaven en een aantal tegenvallers: de dading met de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM), de sluis in Terneuzen, een aantal betalingen en uitgaven die moesten gebeuren. Allicht zullen de tegenvallers in de toekomst niet meer van die orde zijn, of zullen dat veeleer meevallers kunnen zijn voor de volgende begrotingscontrole.

Mijnheer Eysackers, u zei dat het mogelijk moet zijn van het vooropgestelde evenwicht af te wijken en meer te investeren, en dat dat onze engagementen tegenover Europa niet zou beïnvloeden. Dat vind ik een interessante opmerking, waar ik graag wat meer uitleg over zou krijgen, net als over de bijkomende voorwaarden die u daaraan koppelt.

Op die manier lijkt u invulling te geven aan een structurele begroting, waarbij nu een tekort wordt toegelaten. Maar de vrees bestaat natuurlijk dat de inspanningen dan een beetje doorgeschoven worden naar de toekomst en dat we niet zeker zijn dat die schuld over enkele jaren kan worden ingelost. Ik dacht dat de keuze voor een nominaal evenwicht een vrij overtuigende keuze was, net om het doorschuifeffect te vermijden. Het lijkt dan dat we dat pad zouden moeten verlaten volgens u.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

De heer Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, dit debat is natuurlijk niet nieuw. Het SERV-rapport van afgelopen januari heeft een aantal dingen op scherp gesteld waar we in de afgelopen maanden in het parlement al over gediscussieerd hebben. Ik sluit me aan bij de vragen van de heer Bertels en wil zelf nog een aantal bijkomende vragen stellen.

Het blijft voor mij – en ik heb de indruk ook voor de mensen van de SERV, die toch heel wat expertise hebben – soms heel onduidelijk. Ik heb soms de indruk,

minister, dat er af en toe een rookgordijn wordt opgetrokken, waarbij het niet alleen voor de SERV, maar ook voor het parlement onduidelijk blijft wat er nu juist in die begroting staat.

Ik splits mijn vragen op in twee blokken: 2014 en 2015. Dat lijkt mij het gemakkelijkste. Minister, als ik het SERV-rapport lees, blijft het voor mij nog altijd een zeer grote vraag hoe het komt dat u die tweede begrotingsaanpassing niet meer hebt bijgestuurd, ondanks het feit dat daar parameters in zaten die op dat moment eigenlijk niet meer realistisch waren. Ik blijf me afvragen hoe het kan dat het monitoringcomité dergelijke dingen niet of te weinig monitort en dat de meerderheid in dit parlement een begrotingsaanpassing goedkeurt terwijl er enkele weken later plots sprake is van 800 miljoen euro, en twee dagen later van 563 miljoen euro. Ik heb nog eens goed het antwoord gelezen dat u hebt gegeven op de vragen in de plenaire vergadering, en het blijft voor mij een raadsel.

Mijn eerste vraag luidt dan ook als volgt. Hoe werkt dat monitoringcomité? Ik ben nieuw in deze commissie en deze materie. Kunt u mij eens uitleggen hoe dat is samengesteld en hoe het werkt? Ik heb het verschrikkelijk moeilijk met de idee dat een begroting, die, naar ik veronderstel, zeer regelmatig gemonitord wordt, binnen enkele dagen tijd 'flipflopt' met tekortcijfers. Ik blijf daar op mijn honger zitten.

U beweerde tijdens de plenaire vergadering dat er vanuit de administratie cijfers waren gegeven aan het federale niveau. U benadrukte daarmee dat ze niet van het kabinet kwamen. Ik heb u dat nog eens formeel gevraagd via de voorzitter van het parlement. Ik heb toen het formele antwoord van uw kabinet gekregen dat u dat nooit geofficialiseerd hebt. Ik heb daar zeer veel vragen bij, en die zijn absoluut niet opgelost.

Dan kom ik tot de onvoorzichtigheid wat betreft de economische parameters en de economische conjunctuur, die ook in 2015 zal doorwerken. Dat signaal wordt niet enkel nu door de SERV gegeven. In het verleden was het ook al eens zichtbaar in een SERV-rapport, en het is ook door het Rekenhof meermaals naar voren geschoven. In het verslag over de begrotingsaanpassing 2014 was dat een van de sterke punten die naar voren kwamen. Ik blijf het zeer merkwaardig vinden dat u als minister van Begroting niet hebt bijgestuurd voor de begrotingen van 2014 en 2015.

Een ander punt betreft de verklaringen die u hebt gegeven voor het ontsporen van de begroting. Het moet mij toch van het hart dat daar zaken bij zaten waarvan men uitging dat er al in de tweede begrotingsaanpassing 2014 rekening mee werd gehouden. Dat zijn de zogenaamde pps-projecten, de consolidatieperimeter, de nieuwe lijst van het INR en zo meer. Kunt u mij aangeven wat er is veranderd tussen de begrotingsaanpassing van 2014 en de cijfers die in januari naar voren zijn gekomen? Volgens het rapport van de SERV was er in die begrotingsaanpassing immers wel degelijk al rekening gehouden met de consolidatieperimeter en de verstrengde Europese regels.

Vervolgens kom ik bij de begroting 2015. Daar kan ik mij voor een stuk aansluiten bij wat collega Bertels naar voren heeft geschoven. De SERV stelt vast dat er een tekort is van 275 miljoen euro, als er niet wordt bijgestuurd. Wij kwamen tot ietwat andere cijfers. Ze lagen wel in die grootteorde, maar het is soms echt niet duidelijk, ook niet voor ons.

Daar is de evidente vraag wat u als minister van Begroting gaat doen en wat deze Vlaamse Regering gaat doen. Wordt er inderdaad bijgestuurd en gaat u opnieuw naar een nominaal evenwicht werken, wat u hebt aangekondigd als een van de beleidsopties van deze regering? U hebt in de media verklaard dat er mogelijk een nieuwe besparingsronde aankomt. Of gaat u in op de piste die de

SERV naar voren schuift wat betreft de investeringen die zij, weliswaar onder strikte voorwaarden, aanvaardbaar achten om de begroting van 2015 in onevenwicht of in een tekort te laten gaan?

Wat de investeringen betreft, minister, heb ik nog eens de tabel meegebracht die u toen in de commissie hebt rondgedeeld. Daar was toen al heel veel debat over. Het was voor mij, en wellicht voor nog een aantal mensen in de commissie, ook niet duidelijk welke investeringen daarin werden opgelijst. Ik vind een argument voor en een versterking van de vragen die toen vanuit het parlement zijn gesteld, in de opmerkingen van de SERV. Kunt u, zoals de SERV vraagt en zoals het parlement tijdens die commissievergadering al heeft gevraagd, die investeringen uit elkaar halen, zodat het voor ons duidelijk is wat de directe investeringsuitgaven van de overheid zijn, wat de ondersteuning van investeringen door derden is, en wat de investeringsuitgaven buiten de begroting zijn, zoals de pps. Wat zit er nu nog buiten de begroting? Wat is al geconsolideerd, en op welk moment?

Dat was voor mij op dat moment absoluut onduidelijk. Dat is het rookgordijn waar ik daarnet al over sprak. Als wij de oplijsting maken, komt de SERV tot een bedrag dat ongeveer de helft is. Dat is dan 2,1 à 2,2 miljard euro. Ik noem dat geen peanuts. Het is daarbij absoluut niet duidelijk wat nu de investeringen zijn, wat al eerder beslist was, wat de verschuivingen zijn en zo meer. Ik denk dat het parlement recht heeft op die klaarheid, omdat het elementen zijn die in die discussie over de begroting worden gehanteerd.

Minister, u hebt de begrotingscontrole aangekondigd voor half februari. Daar kijken we natuurlijk erg naar uit. Dat zijn cijfers die nu in de media circuleren. De heer Van Eetvelt stelde dat de SERV zich daar minder mee bezighoudt, maar dit gaat wel over het geld van de Vlaamse belastingbetaler, en als een tekort op twee dagen tijd plots van 800 miljoen euro terugvalt naar 560 miljoen euro, wil ik goed kunnen vatten wat daar het probleem is. Die begrotingscontrole half februari wordt een zeer belangrijk moment, om te zien hoe houdbaar die begroting 2015 is, of toch ten minste de cijfers die u hebt ingediend bij het parlement.

Een andere vraag betreft de suggestie van de SERV om de begrotingscontrole door te zetten met een prestatiebegroting. Die discussie komt geregeld terug. De SERV heeft dat al vaker aangegeven, en ook het Rekenhof suggereert dat. Ik zou dus graag weten, in functie van een betere en efficiëntere controle door het parlement, wat de stand van zaken op dat punt is en wat uw plannen ter zake zijn.

Er is een eerste Overlegcomité geweest op 28 januari. Ik vermoed dat daar ook over de begrotingen is gesproken, zeker ten opzichte van Europa. Ik weet dat er ook een discussie is of we de lokale besturen moeten verschuiven van Entiteit II naar Entiteit I. Dat is natuurlijk een zeer handige boekhoudkundige truc om vooral dan het federale niveau te belasten. Maar wat is er op het Overlegcomité afgesproken in functie van de begrotingen? Welke impact heeft dat op de Vlaamse begroting en op het huiswerk ten aanzien van Europa? Deze commissie heeft er alle belang bij om te weten wat er op het Overlegcomité beslist is en welke impact die beslissingen hebben op de Vlaamse begroting. Of zijn er nog een aantal dingen die moeten worden uitgeklaard?

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele (N-VA): Ik dank de heren van de SERV voor hun toelichting. Ik heb enkele specifieke en dan enkele algemenere vragen.

Mijnheer Eysackers, u verwijst naar de tabel van de investeringen. Die zouden verschillen. Maar ik vond dat een verkeerde voorstelling van zaken want we weten allemaal dat we in een procedure zitten waarbij het INR en Europa verschillende zaken herkwalificeren binnen of buiten de begroting. Als schulden

binnen de begroting worden genomen, zullen we ook de bijhorende investeringen binnen de begroting opnemen en in die tabel toevoegen. Het zou oneerlijk zijn mocht u er nu voor pleiten om de investeringen erbuiten te laten omdat de Vlaamse overheid verplicht is om de schulden te herkwalficeren. In dat geval moeten die investeringen wel in de tabel worden opgenomen.

Iets is mij niet helemaal duidelijk – en ik probeer het samen te vatten in mijn eigen woorden. De SERV heeft het over twee soorten tekorten. De verslechtering van de conjunctuurvooruitzichten kun je op voorhand niet voorspellen. Dat tekort is dan ook toegestaan. Maar er zijn nog andere zaken niet te voorspellen, bijvoorbeeld de inkomsten uit successierechten. Wij weten niet hoeveel mensen met welk vermogen de komende jaren het loodje zullen leggen. Dat kunnen wij niet inschatten. Valt dat daar dan onder of niet?

Er is een zeer duidelijke beslissing geweest om nog 120 miljoen euro in 2014 uit te geven als voorschot op de investering in Terneuzen. Niemand stelt die investering ter discussie. Dat tekort is toegestaan. Het hoeft niet te worden weg-gewerkt, maar alleen als het wordt geherinvesteerd in publieke infrastructuur. Als ik dat goed begrijp, betekent dat dat het wel moet worden weggewerkt, dat er besparingen moeten worden doorgevoerd, maar dat er een nieuw tekort moet worden opgebouwd door investeringen. Dat is wat we nu al doen. We weten allemaal dat we met zowel de begrotingsaanpassing 2014 als met de begroting 2015 hebben beslist om te veel te besparen omdat we extra investeringen wilden doen. We hebben meer bespaard dan strikt noodzakelijk was omdat we nog een deel wilden investeren. Dit is daarvan alleen maar een doortrekking, met het cruciale verschil dat we een tekort zullen toelaten. U zegt dat het dan wel mag worden aangezien als een tekort. Dat is een belangrijke nuance. Maar dan begrijp ik niet dat dat tekort het Belgische engagement ten aanzien van Europa niet beïnvloedt. Ik denk dat het wel zo is, dus dat begrijp ik niet.

De heer Bertels vraagt een proactieve minister van Begroting. Nog voor de vraag vanuit de oppositie of van waar dan ook gekomen is, heeft de minister aangekondigd dat we de begrotingscontrole zouden vervroegen. Dat is een zeer goede zaak. Mijn belangrijkste punt is dat we met die begrotingsopmaak in 2015 zeer duidelijk hebben gezegd dat er zeer veel factoren zijn die we niet kunnen inschatten. We weten niet wat er op ons afkomt. Maar we weten wel wat we willen. We willen een marathon lopen. Wij willen de komende jaren de begroting gezond maken en opnieuw investeringen doen. Wij willen die marathon lopen, ongeacht of het nu over gemakkelijk asfalt zal zijn of in los zand, of het nu bergop of bergaf zal zijn. Wij willen ons zo goed mogelijk voorbereiden. Dat hebben wij met die begroting 2015 geprobeerd. Het feit dat het er nu nog slechter uitziet dan we toendachten, betekent alleen maar dat we heel groot gelijk hadden. Gelukkig hebben we toen die inspanning geleverd want blijkbaar is het allemaal nog veel erger. Hadden we die inspanning niet geleverd, dan was de put nog groter geweest. Onze filosofie, voorbereid te zijn op alles en dus ook op de zaken die we niet kunnen inschatten, was alleen maar positief.

Ik zag gisteren of eergisteren ook de krantenartikelen over het feit dat er een paar lichtpuntjes zijn. Het structureel evenwicht verbetert. Dat doet het vertrouwen toenemen. De rating is nog steeds positief. De vraag van de heer Rzoska naar de begrotingsaanpassing voor 2015 is zeer begrijpelijk. Het is een goede zaak dat we daar geen voorafnames op doen. We wachten nog op de definitieve resultaten en op de cijfers van het Planbureau. We moeten ook geen voorafnames doen op de discussies die dan zullen volgen.

Minister Turtelboom, het komt geregeld naar boven dat er in de wandelgangen wordt gefluisterd over het plan van Juncker en het feit dat Europa toch soepeler zou worden. Ook Karel De Gucht heeft dat laten doorschemeren. Het zou een

goede zaak zijn indien wij daarover duidelijkheid zouden krijgen. Die onzekerheid is waarschijnlijk nog erger dan het probleem waar we sowieso al mee zitten.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez (sp.a): Ik dank de vertegenwoordigers van de SERV voor hun presentatie. In dat halve jaar regering tot nu toe hebben we al bijzonder veel gehad aan de rapporten van de instellingen, de SERV en het Rekenhof. Tot nu toe hebben we de discussie over de begroting alleen maar met de instellingen degelijk kunnen voeren, en niet met de regering. We zijn nu januari. Na een paar weken van vragen worden we geconfronteerd met benaderende berekeningen van het tekort door instanties. Op den duur is het alleen de minister van Begroting zelf die dat niet kon geven. Ik zal dan ook mijn vragen vooral aan de SERV stellen.

Voor mijn eerste vraag pik ik de discussie van daarnet van de heer Diependaele op. Tijdens onze vorige discussie met de SERV hebben wij benadrukt wat wij ook in onze alternatieve begroting hebben opgenomen. De Nationale Bank heeft, ook in de buurt van de verkiezingen, een rapport opgemaakt waarin wordt gesteld dat er productieve en niet-productieve investeringen zijn. Als je te veel bespaart op productieve dingen, kan dat de economie extra vertragen. Er zijn ondertussen rapporten genoeg die zeggen dat dat risico – ik zal het maar een risico noemen – op dit moment in Vlaanderen groot is, dat de economie extra vertraagt door het dalende consumentenvertrouwen, de vraagvertraging en de productievertraging. Is jullie voorstel, ten tweede male tot de regering gericht, dat het beter is voor het tekort om een klein tekort toe te laten als het gaat om productieve investeringen? Vertraag je dus de economie niet, zorg je er integendeel voor dat je geen extra schade aan de economie toebrengt, op een moment dat het vertrouwen laag is? Dat betekent heel concreet, om misverstanden te vermijden, dat dit evengoed de vraag is om sneller naar het evenwicht te gaan. Als het lukt om productieve investeringen op te starten, ga je sneller naar het evenwicht. Het kleine tekort dat je maakt, en dat structureel is, kun je spreiden in de tijd. Aan het einde van de rit verslechtert de schuldpositie niet. Zij heeft zelfs meer kans om te verbeteren. Klopt mijn redenering, ja of neen? Als het antwoord ja is, dan heeft de heer Diependaele ook een antwoord. En als het neen is ook.

Twee. Wij hebben de minister-president al een paar keer horen zeggen dat wij moeten kijken naar de toekomst voor die investeringen, in dezelfde redenering als jullie maken. We worden hier met iets heel eigenaardigs geconfronteerd. Zelfs de regering redeneert dat we die productieve investeringen nodig hebben. Als jullie daarstraks aanhaalden dat een groei van de investeringen niet noodzakelijk een hoger bbp impliceert, bedoelen jullie dan dat er echt moet worden gezocht naar productieve investeringen? Ik noteerde dat, maar ik ben niet zeker of ik het exact genoteerd heb. Ik wil u dus niets in de mond leggen.

Mijnheer Van Eetvelt, kunnen productieve investeringen de arbeidsmarkt ondersteunen? We hebben nu een nieuw doelgroepenbeleid, die discussie is hier gestart. Maar de middelen van het competitiviteitspact werden eerst één en dan twee jaar uitgesteld. Als die 125 miljoen euro wel wordt geïnvesteerd in productieve arbeidsmarktmaatregelen die heel selectief en juist gekozen zijn – wat wij, voor alle duidelijkheid, vragen –, past dat dan in diezelfde redenering?

Kunt u wat meer duiding geven bij de stelling over de verschuivingen? U verwees naar Onderwijs en Welzijn. U zei dat er bij die verschuivingen meer wordt gevraagd van de gebruiker. Kunt u daar enkele voorbeelden van geven? Ik vermoed dat dit te maken heeft met de discussies die al vaak werden aangetrokken in het parlement en waar niet altijd antwoorden op komen.

Kunt u specificeren welke problemen u hebt gezien? Op bepaalde allocaties van de begroting worden investeringen gemengd met andere uitgaven. De heer

Diependaele zegt dat er onduidelijkheden zijn. Het Rekenhof en de oppositie hebben gevraagd naar correcte begrotingsdocumenten. Tot nu toe hebben we die niet gekregen. Het rapport van het Rekenhof somt een aantal zaken op die gewoon niet kloppen. We blijven daarmee geconfronteerd worden. We hebben niet alleen geen inschatting van de minister van waar we zitten met de begroting, eigenlijk hebben we ook een onleesbare begroting. Kunt u die basisallocaties investeringen plus aparte uitgaven wat beter specificeren?

Ik heb dan nog twee vragen voor de kabinetschef van de minister. Mogen we nu begrijpen dat we hier in het parlement half februari een begrotingscontrole hebben, ja of neen? En dan, in aansluiting op de heer Rzoska, kunnen we in verband met alle vragen die we hebben gesteld en waarop we het antwoord kregen dat men ooit wel eens naar het Overlegcomité zou gaan, vernemen wat het Overlegcomité, dat er nu over heeft vergaderd, daarover zegt? Zijn die vragen door jullie op het Overlegcomité aangebracht, en is er een duidelijke beslissing genomen met betrekking tot de zaken die het beleid in Vlaanderen verstoren en waar de meerderheid, in tegenstelling tot ons, geen belangenconflict in zag? Die vragen gingen over de aanvullende personenbelasting, de lokale besturen, de vennootschapsbelasting op de intercommunales, waarvan minister Schauvliege terecht heeft gezegd dat het geen impact mag hebben op het Vlaamse beleid, en dan de gesco's. Er waren nog meer vragen, maar ik beperk mij hier tot deze. Hebt u die vragen op de agenda van het Overlegcomité geplaatst en zijn er daar, ja of neen, beslissingen genomen?

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp-a): Jullie hadden het over de besparingen in de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn. Die zijn nominaal het hoogst. U zegt dan dat ze relatief, als er wordt vergeleken met de uitgaven, niet het hoogst zijn. Hebt u die oefening ook gemaakt als u daar de lonen uithaalt? In Onderwijs zitten er heel veel lonen. Daar is de besparing lager.

Uit tabel 5 op pagina 19 begrijp ik dat, in tegenstelling tot wat de regering communiceert, het merendeel van de besparingen niet op het apparaat gebeuren. Zo staat het er volgens mij letterlijk.

Wat is jullie idee over de verfijning van de onderbenutting? Die was in 2014 veel kleiner dan geraamd. Welke methode willen jullie toepassen voor de onderbenutting in 2015? Het gemiddelde van de laatste drie jaar dat jullie vooropstellen, zal natuurlijk een knauw krijgen.

Dan sluit ik mij ook nog aan bij de vraag naar de informatie over de investeringen, maar ook bij de vraag, die door het parlement al een paar keer is gesteld, over de uitvoering van de reguliere begroting. Kunnen wij alstublieft cijfers krijgen over de monitoring van de begroting? Dan kunnen wij de uitvoeringsregeling een beetje volgen, zoals ook de SERV vraagt. Ik heb begrepen dat de SERV zowel de uitvoeringsrekening vraagt als de investering.

De voorzitter: De heer Van Eetvelt heeft het woord.

De heer Karel Van Eetvelt, ondervoorzitter SERV: Ik zal heel kort antwoorden op een aantal vragen, en dan heel veel vragen, zeker alle technische vragen, doorspelen naar de heer Eysackers.

Mijnheer Schiltz, voor de tekorten die niet in rekening werden genomen hebben wij ons uiteraard gebaseerd op de cijfers die beschikbaar waren op het moment waarop wij onze rapportering hebben gemaakt. Vandaar dat die zaken ook niet in het SERV-rapport zijn meegenomen.

Dan is er de hele discussie over in welke mate dat tekort kan worden verantwoord ten aanzien van Europa, en over of er een tolerantie bestaat ten aanzien van tekorten met een conjuncturele oorsprong. Wij gaan in onze analyse uit van wel. Wij zeggen dat je de engagementen niet in structurele termen mag afbouwen. Als je dat op een goede manier doet, en er is effectief een tolerantie ten aanzien van tekorten die het gevolg zijn van conjuncturele zaken, dan moet dat te verantwoorden zijn. De heer Eysackers zal daar straks dieper op ingaan.

Hoe moet je nu de investeringen lezen en wat staat de SERV toe? De heer Diependaele heeft de juiste analyse gemaakt. De SERV zegt dat je alleen het stukje dat een gevolg is van de tekorten en van conjuncturele effecten kunt gebruiken om te investeren in infrastructuur. Mijnheer Crombez, ja dus voor positieve investeringen, maar wij benadrukken dat het infrastructuurinvesteringen zijn. Ik had begrepen dat u het iets meer opentrok en het ruimer over lastenverlagingen had. Het SERV-rapport verwijst naar infrastructuurinvesteringen. De redenering die wij opbouwen is dat je, als je dat soort investeringen doet, de economie stimuleert, en daardoor stimuleer je ook de werkgelegenheid. Om nog duidelijker te zijn: het tekort moet worden weggewerkt, en daardoor moet er ruimte worden gecreëerd om het tekort, dat een conjuncturele oorsprong heeft, te gebruiken om te investeren in productieve investeringen. Het rapport verwijst vooral naar infrastructuur.

Dat zijn de wat meer politiek geladen antwoorden, het meer technische laat ik aan de heer Eysackers over.

De voorzitter: De heer Eysackers heeft het woord.

De heer Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV: Ik ga eerst in op de rode draad in een aantal vragen over ons rapport: wat hebben we eigenlijk willen zeggen? Dat was voor ons ook niet gemakkelijk. Het was een evenwichtsoefening, ook tussen sociale partners. Een aantal afspraken zullen uiteraard blijven gelden. Tegelijkertijd is het vandaag de allergrootste prioriteit om de begroting in evenwicht te houden. Dat was wat moeilijker. Onder tijdsdruk hebben we die oefening willen maken.

Ik heb hier een grafiekje, dat hopelijk iets kan verduidelijken. Het uitgangspunt is dat we constateren, bij een actualisering van een begroting – ik spreek niet specifiek over 2015 – dat er een tekort is bij de oorspronkelijke situatie. Dat was de toepassing van het advies, zoals we het tot voor kort hebben gedefinieerd en voor zover er op dat vlak niet een aantal andere initiatieven zouden worden genomen, maar die eigenlijk neerkomen op afspraken tussen gewesten en gemeenschappen op Belgisch niveau, wat niet het geval is – dan zouden we, conform met wat de regering heeft gezegd en zoals het ook in het stabiliteitspact staat, hebben gezegd dat het een tekort is en dat dat tekort zou moeten worden weggewerkt. Dat is het uitgangspunt, dat we vandaag proberen te nuanceren. Daarbij zeggen we dat we dat tekort vrij specifiek zullen definiëren.

Er wordt hier een paar keer gezegd dat de SERV over een bepaald getal spreekt. Eigenlijk is dat maar een deel van het tekort. Misschien was de formulering niet duidelijk. Maar eigenlijk verduidelijken we het deel van het tekort dat enkel en alleen ontstaat op basis van gewijzigde parameters sinds het indienen van de begroting in september 2014, en in zoverre het maar op 2015 betrekking heeft. Er is ook een impact van 2014 die naar 2015 wordt vertaald, maar dat is helemaal koffiedikkijken en daar zijn we dus van af gebleven.

Tegelijkertijd kan het niet de bedoeling zijn dat het tekort nog groter wordt, en dus zeggen de heer Van Eetvelt en de Vlaamse sociale partners dat in deze specifieke omstandigheden dat genuanceerd en gedetailleerd geformuleerd effect op die manier kan worden weggewerkt. Het is een suggestie van de sociale partners om dat als een maximum te interpreteren. Het is belangrijk dat we dat zo zien.

Een cijfer uit het rapport werd hier al een paar keer geciteerd. Men moet goed beseffen dat dit een eerste inschatting is van het conjuncturele effect. Het gaat niet om het totale effect. Dat is niet de bedoeling. Wij hebben geen rekening gehouden met de impact die er mogelijk nog is via de perimeter. De universiteiten zijn al een paar keer genoemd. Dat is een belangrijke factor, die voor ons niet duidelijk was. Er is verwezen naar een aantal maatregelen die in de afgelopen twee weken bekend zijn geworden, zoals Terneuzen. Uiteraard hebben wij daar ook geen rekening mee gehouden. Ik denk dat wij dat op dat moment ook niet hoefden te doen. In wezen is zo'n inschatting altijd heel tijdsgebonden en zeer snel achterhaald. Het gaat om het effect van de parameters die je in kaart kunt brengen.

De laatste berichten daarover zijn wat positiever geworden. Het INR heeft vorige vrijdag het eerste cijfer voor 2014 gepubliceerd. Dat gaat opnieuw de goede kant uit. Het blijft nogal flou. Geen enkel cijfer is definitief. De dingen veranderen altijd heel snel. Een actualisering met de recentste parameters zou het bedrag nog een beetje naar boven hebben geduwd. Wij hebben daarbij ook nog een veronderstelling gehanteerd die niet helemaal juist is. Wij zijn ervan uitgegaan dat wij een impact hebben van de parameters via de Financieringswet. Dat is die sensitiviteit, zoals we die gehanteerd hebben. We vertalen dat ook naar de rest van de inkomsten. Ondertussen weten we dat dit een onderschatting is van dat effect want op dat vlak zijn de laatste cijfers duidelijk positiever dan wat je een maand of drie geleden kon inschatten. Ook daar moet je dat in de economische begroting van het Planbureau invullen. Dan kun je dat concreter maken.

Dat is wat we hebben willen doen. Zie dit als een evenwichtsoefening waarbij de sociale partners proberen duidelijk te maken hoe prioritair het op dit moment is om de begroting absoluut in evenwicht te houden, en om daartegenover een bepaalde impuls te geven. De heer Van Eetvelt heeft zeer duidelijk benadrukt dat daar voorwaarden en omstandigheden voor zijn. Het lijkt me ook logisch dat zij dat op die manier doen. Verder kan ik daarin niet gaan.

Wat Europa betreft, hebben de sociale partners de volgende redenering gevolgd. De Belgische engagementen ten aanzien van Europa zijn per definitie structureel. Over eenmalige effecten, zoals Terneuzen, hebben wij geen uitspraak gedaan want je kunt dat niet op die manier vastpakken. Conjunctuurgebonden elementen en de eenmalige effecten gaan daaruit. Met andere woorden: over het effect zoals het voor België ten aanzien van Europa wordt gedefinieerd, hebben we per definitie geen uitspraak want we zijn nu net heel erg bezig met dat te zeggen over een deel van dat conjuncturele, zonder de initiële doelstelling, een begroting in evenwicht, ter discussie te stellen, en dat kan niet de bedoeling zijn. Dat deeltje van het conjuncturele effect, dat we onmogelijk konden kennen in september, daarover valt te redeneren, en tot die redenering willen de sociale partners hun voorstel beperken. Dat moet zeer duidelijk zijn. Daardoor eindigt de grootteorde niet in die categorieën die je soms in de media terugvindt. Gegeven de door Europa gehanteerde definities, heeft dat per definitie ten aanzien van het Belgische verhaal geen impact.

Nu kan de opmerking volgen dat het de bedoeling is de begroting nominaal in evenwicht te houden. Dat klopt. Dat staat in het stabiliteitspact en de Vlaamse Regering heeft dat in het regeerakkoord opgenomen. We beseffen dat er op dat vlak een tegenstelling is ten opzichte van wat is geformuleerd. We constateren dat veel overheden het engagement in het stabiliteitspact van april 2014 hebben onderschreven. Dat is ondertussen een veel complexere zaak geworden. In werkelijkheid staat in de begroting die bij de Europese Commissie is ingediend en vooral in de begrotingen van de gewesten en de gemeenschappen dat er nog afspraken moeten worden gemaakt. In de Belgische ontwerpbegroting is dit punt opnieuw opgenomen. Het Overlegcomité moet daarover nog afspraken maken.

De heer John Crombez (sp·a): Mijnheer Eysackers, ik wil me een korte tussenvraag permitteren. U hebt namelijk net iets gesteld waar we de komende weken potentieel honderden keren op zullen terugkomen.

De heer Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV: Mijnheer Crombez, ik heb geprobeerd te verduidelijken wat de sociale partners hebben geprobeerd. U mag me geen politieke vragen stellen.

De heer John Crombez (sp·a): Mijnheer Eysackers, u zegt wat u kunt zeggen. U hebt, voor alle duidelijkheid, daarnet echter verklaard dat de Vlaamse Regering momenteel nominaal op nul werkt. Dat betekent dat een slechtere conjunctuur tot een structureel overschot leidt. Volgens de aanbeveling van de SERV zouden we aan een structureel evenwicht moeten vasthouden. Dat betekent dat het structureel nul is en er nominaal enkel met betrekking tot de productieve investeringen een klein tekort is. Klopt dat?

De heer Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV: Mijnheer Crombez, ik zal daar dadelijk op antwoorden. Ik wil eerst dit punt afwerken. De wijze waarop u het verwoordt, komt niet overeen met de formulering van de sociale partners. Ik denk dat we elkaar nog zullen vinden.

De heer John Crombez (sp·a): Het gaat om een feitelijke vraag en niet om een formulering. Het kan nominaal nul en structureel positief of nominaal een klein tekort en structureel nul zijn.

De heer Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV: Mijnheer Crombez, de sociale partners hebben van in het begin duidelijk verklaard dat het advies van juni 2014 integraal behouden blijft. Dat is geen punt. We moeten dan wel goed weten wat in dat advies staat. Aangezien daarover geen onduidelijkheid mag bestaan, zal ik dat dadelijk even herhalen. Het is misschien iets complexer dan u hebt gesuggereerd.

Eigenlijk is deze discussie een constante. Wat het nominale aspect betreft, moet het verhaal nog worden geschreven. De sociale partners kunnen daar iets over zeggen, maar het lijkt me logisch te benadrukken dat we op dat vlak niet veel verder zijn kunnen gaan dan wat zich op dat vlak situeert.

In het advies van juni 2014 staat ten aanzien van de Vlaamse Regering in haar toenmalige situatie in eerste instantie dat het regionale resultaat in structurele termen moest worden vertaald. Eigenlijk vindt de SERV dat al jaren. Deze moeilijke kwestie is echter nog een stuk complexer geworden. We hebben toezeggingen gedaan. De Vlaamse Regering kon trachten dat in het Overlegcomité te regelen. We weten ondertussen dat dat niet is gebeurd. De SERV heeft toen ook verklaard dat de Vlaamse Regering het in dat geval ook niet alleen moest doen. Dat staat in het advies. We staan achter de intentie, maar alleen wordt het een stuk moeilijker.

De reden waarom we daar nu afblijven en gewoon de uitgangspunten aanhalen, is dat we dit punt in juni 2015 in het advies zullen opnemen. Het is overigens logischer dat een dergelijk punt in een advies en niet in een evaluatierapport staat. Het is belangrijker dat er nu over wordt nagedacht.

Ook in dit huis is al een aantal keren commentaar gegeven op dit punt. In de praktijk is het een stuk moeilijker. Er is op dat vlak een oefening aan de gang. Het is misschien aangewezen hiervoor de nodige tijd te nemen. Dit moet eerst worden afgerond.

De opmerkingen op dit vlak zijn overigens voor de volle 100 procent zuiver technisch van aard. Ik herinner me dat het Rekenhof heeft verklaard dat dit

tussen gewesten en gemeenschappen een stuk complexer is. Daar spelen immers andere factoren een rol. De intentie is goed. In de praktijk hebben we het echter toch iets anders willen formuleren.

Mijnheer Crombez, ik kan me onmogelijk over het politieke aspect uitspreken. Ik probeer het zo technisch mogelijk te houden.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, alvorens op de discussie over het rapport van de SERV in te gaan, wil ik even op de begrotingsopmaak 2015 terugkomen. Het rapport van de SERV is overigens zeer degelijk. Ik wens de SERV hiervoor te bedanken. We hebben trouwens de kans gehad het rapport uitgebreid onder elkaar te bespreken.

Een aantal mensen hebben al verwezen naar de besparing met 1,161 miljard euro. Iedereen herinnert zich allicht de heftige debatten hierover in het Vlaams Parlement.

Mijnheer Crombez, ik probeer uw vragen te beantwoorden. U stelt geen vragen meer, maar ik kan nog antwoorden. *(Opmerkingen van de heer John Crombez)*

Mijnheer Crombez, u moet zich geen zorgen maken. U hoeft met mij ook niet in te zitten.

De besparing met 1,161 miljard euro heeft tot bijzonder veel debatten geleid. Er was toen een gevoel van schande in het Vlaams Parlement. De economie werd kapot bespaard. Het consumentenvertrouwen zou dalen. We deden veel meer dan we moesten doen. Het rapport van de SERV bewijst nu echter dat we vorige zomer de juiste keuzes hebben gemaakt. We hebben allemaal structurele en geen eenmalige maatregelen genomen. Die maatregelen hebben ervoor gezorgd dat we ons zo goed mogelijk op de situatie in 2015 hebben kunnen voorbereiden.

We hebben natuurlijk altijd geweten dat veel cijfers fluctueren. De SERV heeft daar terecht naar verwezen. Het rapport is op een bepaald ogenblik geschreven. Als ik het goed heb begrepen, zou het tekort in de huidige situatie kleiner zijn dan in het rapport is berekend.

Er zijn andere parameters. Dat is de essentie. Als we het economisch moeilijk hebben en nog in moeilijk vaarwater zitten, kunnen die parameters snel wijzigen. Ze kunnen echter ook in positieve zin veranderen. Ik verwijs naar de tabel inzake het consumentenvertrouwen. Voor het eerst in anderhalf jaar tijd is er een heel duidelijke knik naar boven. Dat is een goede zaak. Dat betekent immers dat het vertrouwen in de economie zich herstelt en dat er weer meer wordt geconsumeerd. Er wordt meer uitgegeven. Dat geld vloeit uiteraard terug naar de economie. Sommige parameters zullen hoogstwaarschijnlijk in negatieve zin moeten worden bijgesteld. Andere parameters zullen ook in positieve zin kunnen worden bijgesteld.

Iedereen die vindt dat we ons niet voldoende op 2015 hebben voorbereid, moet weten dat de begroting telkens in september en in oktober wordt opgemaakt. Op het ogenblik dat over de begrotingsaanpassing wordt gedebatteerd, baseren we ons op de parameters van de economische begroting die we van het Planbureau krijgen. Iedereen weet dat ik die informatie niet elke dag krijg. Dat is in het verleden, los van de politieke constellatie, nooit gebeurd. We werken altijd met de cijfers die we van het Planbureau krijgen. We kunnen niet op een bepaald ogenblik, als de Europese Commissie ons cijfers bezorgt, snel beslissen dat we de begroting willen aanpassen. We werken met de cijfers van het Planbureau.

Die cijfers zullen bovendien snel toekomen. Als ik me niet vergis, zal dat binnen veertien dagen gebeuren. Op dat ogenblik zullen we de herberekeningen op basis

van dat rapport maken. De cijfers van de economische begroting komen op 12 februari 2015 toe. Op dat ogenblik zullen we de berekening van de SERV hierop toepassen. Waarschijnlijk zal dat weer een ander resultaat opleveren. Op bepaalde vlakken zal het negatiever zijn. Op andere vlakken zal het hopelijk ook positiever zijn. We moeten dan de balans maken.

De Vlaamse Regering heeft altijd geweten dat we ons nog steeds in economisch moeilijke tijden bevinden. Onze begroting is meer onderhevig aan de economische groei. De Europese Commissie breidt soms de consolidatieperimeter uit. Er liggen bij de Europese Commissie nog steeds dossiers ter discussie voor. Aangezien die zaken misschien in de begroting moeten worden opgenomen, heeft de Vlaamse Regering beslist de begrotingscontrole sneller te starten.

De technische bilaterale gesprekken zijn al gestart. Het is de bedoeling dat de politieke bilaterale gesprekken in maart 2015 starten. Eind maart of begin april 2015 zal de Vlaamse Regering een beslissing nemen. Dat is de timing die we zullen aanhouden. Hierdoor zullen we een maand sneller werken.

De SERV gaat in haar cijfers uit van een conjunctuurverslechtering en van minder hoge inflatieverwachtingen. Op basis van de hiervoor gehanteerde parameters leidt dit tot een daling van de inkomsten. Zoals de SERV heeft vermeld, leidt de combinatie van deze factoren, in combinatie met een schrapping van de indexprovisie, tot een tekort. Tijdens de begrotingscontrole zullen we over de economische parameters beschikken. We zullen dan nagaan over welk bedrag het effectief gaat.

In de raming van de SERV is met bepaalde zaken geen rekening gehouden. Bepaalde zaken kunnen een positieve invloed hebben en andere zaken kunnen een negatieve invloed hebben. Ik verwijs naar de indexprovisie. Waarschijnlijk zullen we die provisie dit jaar niet moeten gebruiken. Dat helpt ons als een buffer tegen de verslechterde economische situatie. In het rapport van de SERV is geen rekening gehouden met bepaalde zaken die niet in de indexprovisie zijn opgenomen. Die zaken houden verband met de index, maar vallen buiten de provisie. Ze hebben echter wel een effect op de begroting.

Om die redenen wil ik niet op de zaken vooruitlopen. Ik weet nog niet of het minder dan, meer dan of exact 275 miljoen euro zal zijn. Elke schatting die op een bepaald ogenblik wordt gemaakt, heeft de verdienste een goede schatting te zijn op het moment dat ze wordt gemaakt. Als daarover een paar maanden later een debat wordt gevoerd, bevinden we ons weer in een andere situatie. De Vlaamse Regering neemt dit duidelijk ter harte. Dat is de reden waarom we de begrotingscontrole hebben vervroegd.

Volgens het rapport van de SERV is in de begrotingsopmaak 2015 gehanteerde raming van de gewestbelastingen veeleer conservatief. We gebruiken die raming. Uiteindelijk zullen we dit bekijken op basis van de definitieve cijfers voor 2014.

Mijnheer Rzoska, u hebt me gevraagd hoe het zit met het verschil tussen 800 miljoen euro en 563 miljoen euro. Het Vlaams Parlement heeft hierover gedebatteerd. De definitieve cijfers zullen er in maart 2015 zijn. Er komt een bijstelling van de raming van 118 miljoen euro met betrekking tot de gewestelijke belastingen. We dachten dat we 118 miljoen euro minder inkomsten zouden hebben dan in de oorspronkelijke begroting is opgenomen. Ondertussen heeft de administratie de federale overheid de cijfers doorgegeven. Het Vlaams Parlement heeft een debat gevoerd. Nadien hebben we nieuwe informatie gekregen. De FOD Financiën heeft ons verteld dat we ten opzichte van de oorspronkelijke begroting geen 118 miljoen euro minder zullen hebben. Het zal maar 3 miljoen euro zijn. Dat is een verschil van 115 miljoen euro dat we van het bedrag van 800 miljoen euro moeten aftrekken. Ik verwijs ook naar het

verstrengd begrotingstoezicht. Op een bepaald ogenblik dachten we dat we 123 miljoen euro minder dan in de initiële begroting zouden hebben. Uiteindelijk blijkt het om 18 miljoen euro te gaan.

Vaak heeft dit te maken met grote investeringsprojecten die in de begroting inkantelen. Als de werken wat trager of wat sneller verlopen, heeft dat daar uiteraard een effect op. In de tijd maakt dat niets uit, want alles wordt uitgevoerd.

De eenmalige onvoorziene ontvangsten zijn uiteraard op hetzelfde niveau gebleven. De ongerealiseerde verkopen zijn uiteraard ook op hetzelfde niveau gebleven. De vanuit de federale overheid doorgestroomde middelen zijn ook op hetzelfde niveau gebleven. Dan komt, naast de gewestbelastingen en het verstrengde begrotingstoezicht, de onderbenutting. We hebben op dit vlak nieuwe cijfers van de administraties gekregen. We dachten dan we 335 miljoen euro minder dan in de initiële begroting zouden hebben. Dat is op veertien dagen tijd tot 268 miljoen euro bijgesteld.

Dit alles verklaart het verschil tussen beide getallen. Dit kan allemaal perfect worden uitgelegd. Als we in maart 2015 de finale cijfers krijgen, zal er waarschijnlijk nog een verschil op zitten. Wat onze administraties betreft, kunnen we dit vrij goed inschatten. De informatie over de instellingen komt echter trager binnen. Ik heb hier een dik boek bij me waarin alle instellingen staan. Deze informatie heeft een groot effect op de begroting.

De opzet van de begrotingsaanpassing bestaat erin binnen de contouren van het Vlaams regeerakkoord te herevalueren. Voor we ons uitspreken over de concrete maatregelen die we moeten nemen, moeten we over een goed nulpunt beschikken. We moeten weten welk effectief tekort er is.

Ik heb het rapport van de SERV zeer aandachtig gelezen. Op het ogenblik dat we de nieuwe cijfers in verband met de economische begroting krijgen, zullen we alle parameters die in het rapport zijn opgenomen uiteraard in ons achterhoofd houden. Dan zullen we nagaan wat het tekort is waarvoor we meer moeten saneren. We zullen dan zien hoe groot het tekort is en welke maatregelen we moeten nemen. Er zijn parameters die negatiever zullen zijn, maar sommige parameters zullen ook positiever zijn. Ik heb daarnet al naar het consumentenvertrouwen verwezen.

Het voorstel van de SERV bestaat erin met betrekking tot alle uitgavenposten, met uitzondering van de investeringsuitgaven, besparingen door te voeren. Als ik het goed heb begrepen, gaan we naar een nominaal of een structureel evenwicht.

Met de investeringen of de eenmalige onvoorziene uitgaven konden we in september 2014 geen rekening houden. Soms was dit niet geweten. Op dat vlak kunnen we wat in het rood gaan en een tekort hebben. Dit houdt natuurlijk verband met een debat waarover daarnet een heel terechte vraag is gesteld.

Mijnheer Diependaele, u hebt gevraagd wat de relatie met het plan-Juncker is. Er wordt hierover in de Europese Commissie een groot debat gevoerd. Er wordt veel gefluisterd. Op een bepaald ogenblik is er gecommuniceerd. De economische parameters van een land of een regio waarvan de overheid in de 300 miljard euro voor het plan-Juncker investeert, zullen milder dan anders worden bekeken. Het gaat dan onder meer om het begrotingstekort van 3 procent en om de schuldgraad.

De vraag is wat het precies inhoudt dat er milder zal worden gekeken. Ik vind het moeilijk uit te leggen dat een investering die bij het plan-Juncker hoort milder zal worden bekeken en dat een binnenlandse Vlaamse investering waar we zelf voor

zorgen aan de strenge normen is gebonden. Volgens mij wordt hier met twee maten en twee gewichten gewerkt. We moeten hierover zeker het debat met de Europese Commissie aangaan.

Tijdens de vergadering van het Overlegcomité van vorige week is hierover uitgebreid gesproken. We hebben afgesproken de werkgroep begroting, die sinds 2008 niet meer heeft vergaderd, opnieuw te activeren. Op het ogenblik dat er op economisch vlak veel verandert, moet het debat natuurlijk niet enkel in Vlaanderen worden gevoerd. Dit heeft ook betrekking op Wallonië en Brussel. Eigenlijk leeft in de drie gewesten de vraag op welke wijze we in het kader van de Europese doelstellingen kunnen blijven investeren.

Als we op een bepaald ogenblik zouden beslissen de aanbevelingen van de SERV volledig te volgen, zullen we nog altijd met de Federale Regering en met de andere gewesten moeten overleggen. We moeten nagaan welke impact dit op ons begrotingstekort en op onze schuldpositie heeft. We moeten de impact kennen van het globaal akkoord dat met de verschillende entiteiten is gesloten. De Federale Regering heeft haar budgetten ook vastgelegd. Als de Europese Commissie zich niet milder opstelt, moet alles wat wij doen ooit worden gecompenseerd. Dat kan gebeuren in Brussel en Wallonië door de federale overheid of binnen de gemeenten.

We moeten dit debat hier uiteraard voeren. Ik ben dan ook blij dat de werkgroep Begroting opnieuw is gestart. We zullen die werkgroep de komende maanden en jaren echt nodig hebben om te voorkomen dat we in een Excessive Deficit Procedure (EDP) terechtkomen.

Volgens onlangs verspreide berichten zou de Europese Commissie hier met mildheid naar kijken. Het is belangrijk dat de Federale Regering ook voor grote structurele hervormingen heeft gekozen. Hetzelfde geldt voor onze besparing met 1,161 miljard euro. We hebben allemaal structurele maatregelen genomen. Er zijn geen eenmalige maatregelen die in 2016 opnieuw verdwijnen. Op die manier past de Europese Commissie in het juiste verhaal.

Ik vind in het rapport van de SERV bijzonder veel aanknopingspunten terug. De SERV heeft, net als de Vlaamse Regering, terecht gesteld dat niet op investeringen moet worden bespaard. Op die manier zouden we de tak afzagen waarop we zitten. We bevinden ons al zeven jaar in een economisch moeilijke situatie. Als we moeten besparen, moeten we die besparingen met betrekking tot het eigen apparaat doorvoeren. We moeten ervoor zorgen dat de investeringen blijven.

Om die reden heb ik tijdens een recente plenaire vergadering naar het tekort van 563 miljoen euro voor 2104 verwezen. Als we dat uitsplitsen, gaat het om een aantal echte investeringsdossiers. Ik heb toen naar de sluis Gent-Terneuzen verwezen. We kunnen beslissen die sluis niet te bouwen. We weten echter dat we op die manier de toekomst van de haven en alle bestaande werkgelegenheid in een afbouwscenario plaatsen. We zorgen er niet enkel voor dat de haven niet verder kan groeien. Het gaat zelfs om een afbouwscenario in de tijd.

We hebben een lagere onderbenutting gerealiseerd dan de vorige jaren. Dat geldt vooral voor de investeringsdepartementen. Het gaat dan om het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven (FFEU), om de mobiliteit en om de openbare werken. Op zich is dat een goede zaak. Dat betekent immers dat de departementen hun budgetten beter hebben benut. Ze hebben die budgetten niet zozeer aan de eigen werking besteed, maar ze hebben met betrekking tot de investeringsdossiers meer vooruitgang geboekt.

We zouden natuurlijk kunnen beslissen bepaalde tekorten te laten dalen omdat het om tekorten gaat. Op die manier zouden belangrijke investeringen er echter

niet komen. Ik ben het helemaal eens met de stelling van de SERV dat voldoende ruimte voor investeringen moet worden gecreëerd. We hebben dit tijdens de begrotingsopmaak gemerkt.

Wat de investeringen betreft, is wel een terechte en belangrijke vraag gesteld. Als de consolidatieperimeter wordt verbreed, komen niet enkel de schulden in de begroting terecht. Dit geldt natuurlijk ook voor de investeringen.

In een prestatiebegroting, het systeem dat we sinds 2012 gebruiken, is het niet altijd zo gemakkelijk het onderscheid te maken. Eigenlijk zijn een aantal verfijningen noodzakelijk om een goed zicht op de wat vervaagde investeringen te hebben. We trachten nu met de administraties na te gaan hoe we de investeringen weer wat zichtbaar kunnen maken. Dat lijkt me van belang.

Alles wat op de instellingen betrekking heeft, is in dit verband wat moeilijker. Dat is zeker het geval indien ze zich in een consolidatieperimeter bevinden. Ze krijgen een dotatie. Een dotatie valt niet onmiddellijk uit elkaar in werkingsmiddelen en investeringsmiddelen. We moeten hieraan werken. Gezien de dikte van het boek met instellingen zal dat een werk van lange adem worden. In een ideale wereld zou ik heel graag zien dat het bijna weer een werkingsbegroting zou worden, zoals dat vroeger in mijn gemeente het geval was. Om een aantal terechte redenen hebben we dit bijgesteld. We moeten exact weten welke zuivere investeringen in de begroting zitten. Op die manier kunnen we dan een nog beter debat voeren.

Wat de administraties betreft, werken we hieraan. Wat de instellingen betreft, moeten we die ambitie ook hebben. Het zal echter een werk van heel lange adem zijn. Het gaat om alle ESR-geconsolideerde projecten. Dit omvat ook de investeringen in de huisvestingssector, in Scholen van Morgen en in alles wat op de welzijnssector betrekking heeft.

Ik heb duidelijke cijfergegevens verstrekt. Ik heb me trouwens tijdens een plenaire vergadering bereid verklaard om dit in een commissie gedetailleerder toe te lichten. Dit is immers een stuk gemakkelijker.

Onze standpuntbepaling in het Overlegcomité verschilt met de wijze waarop dit binnen de Federale Regering verloopt. De Vlaamse Regering neemt een standpunt in. Vervolgens kan het op de agenda van het Overlegcomité worden geplaatst. Die procedure is anders dan de procedure van de Federale Regering.

Een punt dat door het Overlegcomité is besproken, is het standpunt van de Vlaamse Regering over de vraag om bij de Europese Commissie ten aanzien van investeringen enige mildheid te bepleiten. Omwille van die investeringen hoop ik hierop. Momenteel blijft het echter veel gefluister. We hebben het gevoel dat er veel beweegt. Er is echter nog geen duidelijk gestructureerde beslissing van de Europese Commissie.

Ik heb daarnet al naar het plan-Juncker verwezen. Als een land in dit plan investeert, zal milder naar de parameters worden gekeken. Ik weet niet wat die mildere blik inhoudt. In mijn ogen zijn buitenlandse investeringen en het plan-Juncker even belangrijk als de binnenlandse investeringen die we doen.

Straks voeren we een debat over de financiering van Oosterweel. Stel dat dat niet in het plan-Juncker komt, is dat niet minder waard. Het blijft een even grote investering die belangrijk is voor de Vlaamse economie. Weet wel dat de vraag uit Vlaanderen wordt ondersteund door Brussel en Wallonië. Het zijn investeringsbegrotingen. De steden en gemeenten kantelen in. We hebben al een paar keer gedebatteerd over het investeringsritme van de steden en gemeenten.

De vraag is dus duidelijk gesteld en we gaan het meer uitwerken in de werkgroep Begroting.

Voor de opcentiemen van de personenbelasting ben ik op dit moment met minister Homans een nota aan het afwerken. Bij ons is die vertrokken, zij maakt er nu snel verder werk van. We werken zeer goed samen. Dat willen we op de agenda zetten van de Vlaamse Regering en nadien van het Overlegcomité. Hetzelfde geldt voor de energiebeleidsovereenkomsten (EBO's). We hebben eerst nog bilateraal overleg, om te kijken hoe we dat kunnen deblokken. Het Overlegcomité is een heel goed instrument, maar als je de zaken bilateraal kunt oplossen, vind ik dat ook een bijzonder goede zaak.

Het punt over het secretariaat van de Hoge Raad van Financiën is behandeld op het laatste Overlegcomité. Er moet nog wetgevend werk gebeuren, door de federale overheid. Maar er is een duidelijk engagement van premier Michel dat we nu al informeel zullen worden betrokken bij het secretariaat van de Hoge Raad van Financiën. Het is van belang in de voorbereiding van rapporten die op een bepaald moment naar Europa gaan dat de gewesten vanaf nu informeel betrokken zijn. Hopelijk wordt het KB zo snel mogelijk afgerond.

Heel duidelijk voor mij is dat we niet willen besparen op investeringen. Dat is een heel bewuste keuze. Over alles wat zou afwijken van een nominaal evenwicht, zoals in het regeerakkoord staat, zullen we in overleg moeten gaan met de andere entiteiten. Dat kunnen we niet alleen beslissen, als we het al zouden willen. We zijn in volle afwachting van het debat dat binnen de Europese Commissie woedt over de manier waarop we omgaan met investeringen. Het plan-Juncker maakt duidelijk dat Europa inziet dat je een goed evenwicht moet vinden tussen een begrotingsorthodoxie en stimulansen voor de economie. Dat is ook de basis waarop de SERV tot dit resultaat is gekomen.

De heer Jan Bertels (sp-a): Dank u wel. In het begin dacht ik even een plaat te horen die ik al gehoord had, twee maanden geleden. Minister, u wilt een vervroegde begrotingscontrole doen, maar dat kunt u ook doen zonder de formele parameters van het Planbureau. Die technieken zijn de afgelopen jaren in verschillende begrotingen gebruikt, conjunctuurbuffers aanleggen in plus en in min. U geeft een timing voor de begrotingscontrole. Als we pech hebben met de paasvakantie, winnen we niets. Dan hebt u een vervroegde begrotingscontrole die valt op het tijdstip van een normale begrotingscontrole. Dat is een beetje raar.

Met betrekking tot het Overlegcomité is er nu een werkgroep gereactiveerd, maar de Vlaamse Regering heeft nog geen standpunt ingenomen over een al dan niet structureel pad. U zegt dat u bij Europa pleit voor 'mildheid' – dat woord hebt u gebruikt – voor investeringen. U laat uitschijnen dat u voor nieuwe discussies voor het Stabiliteitspact weer gaat vertrekken van een nominaal evenwicht.

Ik hoor u nu zeggen – en dan valt mijn broek af – dat er in uw begroting geen eenmalige maatregelen zitten met betrekking tot de besparingen. Dat hebt u letterlijk gezegd, minister. Als de desindexatie van de kinderbijslagen structureel is geworden bij dezen, mag u mij dat even uitleggen. Dat is nieuw voor mij.

Graag zou ik de detailcijfers van de onderbenutting kennen. Als ik kijk naar de cijfers van de betaalkredieten en aanrekeningen, kom ik aan andere cijfers dan degene die u geeft. Ik neem aan dat u de betere cijfers hebt.

U blijft erop wijzen dat het een investeringsregering is. Maar uit de toelichting van de SERV begrijp ik dat er wel enkele vragen bij kunnen worden gesteld of dat wel zo is.

Met betrekking tot het Overlegcomité, die discussie hebben we al gevoerd op het einde van het jaar. Het was allemaal heel dringend. Nu is de nota over onder

andere de aanvullende personenbelasting blijkbaar bijna helemaal geschreven. Ik hoop dat die eens wordt afgewerkt en als standpunt naar het Overlegcomité kan gaan. Ook de Federale Regering overlegt eerst intern en gaat dan naar het Overlegcomité. Hetzelfde geldt voor de Vlaamse Regering. Een beetje snelheid daar, alstublieft. Anders is het 2016 eer er een oplossing naar voren komt, en de lokale entiteiten willen zo lang niet wachten.

Met betrekking tot het tekort in 2014 wacht ik tot de vraag om uitleg daarover.

De heer Matthias Diependaele (N-VA): Ik reageer graag op de opmerkingen van de heer Crombez. Het is jammer dat hij hier niet meer is, maar er zal wel een reden voor zijn. Het systeem van reken je rijk lijkt me niet waar u achter staat, mijnheer Eysackers. Het gaat over terugverdieneffecten en dergelijke, maar dat moet wel gestoeld zijn op empirisch onderbouwde gegevens. Je kunt er niet van uitgaan dat investeringen sowieso terugkomen via economische groei. Niemand trekt in twijfel dat er terugverdieneffecten bestaan, maar om dat zomaar als premisse vooruit te schuiven, daar geloof ik niet in.

We hebben het ook over rapporten uit het verleden, over een structurele begroting en dergelijke. Er is een tegenspraak of een verschil in standpunt – op zich geen probleem – tussen de SERV en het Rekenhof. De SERV stelt: begin met nu een tekort toe te laten en met latere overschotten kun je de put weer dicht. Het Rekenhof heeft meer het standpunt van mijn fractie: als je een structurele begroting wilt, begin dan op het moment dat je overschotten aan de kant kunt zetten. We weten allemaal hoe het politiek werkt. Goede voornemens zijn mooi, maar we hebben het zo al geprobeerd en het is niet gelukt. Exact dezelfde discussie hebben we twee of drie jaar geleden gevoerd.

In het kader van dat pleidooi: dan moet je een regionaal resultaat gieten in structurele termen. Daarvoor moet je een overeenkomst hebben op het Overlegcomité. Daar hebben we het ook al over gehad met het Rekenhof, dat stelde: in theorie is dat heel mooi, maar praktisch is het nagenoeg onmogelijk of toch zeer moeilijk. Stel u voor dat we een afspraak moeten maken met de Europese Commissie over bijvoorbeeld 2,5 procent structureel. Dan moeten we afspraken maken met Wallonië en Brussel, de gemeenschap, de gewesten. Het is bijna onmogelijk om die puzzel volledig in elkaar te laten passen.

Temeer – en dat hebben we gezien in 2014 –: Vlaanderen is geland op andere cijfers dan gehoopt, maar kijk eens naar de andere regio's, met name Wallonië. Zij hebben ongeveer een tekort van 1 miljard euro. Dat is in verhouding nog een pak meer. Ook dat heeft een invloed op de Europese normen, op de doelstellingen van Europa. Begin maar eens, zit maar eens samen om daarover een akkoord te sluiten. Die zesde staatshervorming weegt op Vlaanderen, maar ook op Wallonië. Niet op Brussel, want zij krijgen er een zak geld bij.

Ik heb er alle begrip voor dat u geen duidelijk antwoord kunt geven op de vragen over Juncker. Het zou wel goed zijn als we iets meer te weten konden komen. Het is vervelend dat we nu misschien een moeilijke strijd voeren als achteraf zal blijken dat we het op een andere manier hadden kunnen doen, zeker in de politiek, want dan moet je het twee keer uitleggen. Er is ook zeer veel verwarring. Er zijn de begrotingsregels en er is het investeringspakket van 300 miljard euro. Dat zijn twee gescheiden punten. Trouwens, er is een voorstel om dat pakket van 300 miljard euro eens te bespreken in de commissie, maar dat staat los van deze discussie.

De heer Björn Rzoska (Groen): We hebben daarover inderdaad al gedebatteerd in de commissie. We verschillen van mening op dat punt. Dat moet kunnen, geen probleem. Minister, u grijpt terug naar het SERV-rapport en zegt dat u de juiste keuze hebt gemaakt in de zomer van 2014. Net zoals u hebben

verschillende parlementsleden contacten buiten het parlement – gelukkig – met mensen die gepokt en gemazeld zijn in de materie. Daar krijg ik steeds meer te horen dat het tekort nog hoger is opgelopen wegens de ondoordachte besparingspolitiek. U hebt het tekort eigenlijk zelf groter gemaakt door de economische heropleving kapot te besparen. Ook dat is een analyse waarvoor er grond is en die aanwezig is in het publieke debat.

U hebt mij een overzicht gegeven van hoe u komt aan het tekort van 563 miljoen euro, ik ga al niet meer in op de 800 miljoen euro. Daar blijf ik wel met vragen zitten. Het is duidelijker nu, maar ik vind bepaalde uitspraken merkwaardig. In uw monitoringrapport geeft u aan – en dat staat ook in het rapport van de SERV op pagina 36 onder punt 70 – dat u in de tweede begrotingsaanpassing van 2014 al rekening had gehouden met het verstrengde begrotingstoezicht. Het blijft mij onduidelijk, en de SERV maakt dezelfde analyse, wat het verschil is tussen het feit dat men daarmee rekening houdt bij de tweede begrotingsaanpassing en een lijst die door het INR is gepubliceerd op 30 september 2014, na de begrotingsaanpassing. U zegt nu dat dat mee de ontsporing in 2014 heeft veroorzaakt, terwijl uw eigen rapport zegt dat u er al rekening mee had gehouden. Hoe groot is het budget dat er nog bij is gekomen? Bij de begrotingsaanpassing in 2014 was er nog altijd een klein overschot van 2 miljoen euro en geen tekort.

Hoe komt het dat we de begrotingsaanpassing met een verkeerde of een andere economische parameter hebben opgemaakt dan de Federale Regering? Ik blijf de vraag herhalen. We hebben hem opgemaakt met de economische begroting van februari 2014. Dat heeft ons enkele miljoenen euro's gekost, op het moment dat de begrotingsaanpassing 2014 moest worden opgemaakt. Dat staat ook in het SERV-rapport, waarbij men vaststelt dat de Federale Regering wel degelijk rekening heeft gehouden bij de opmaak met de economische begroting september 2014 en niet februari 2014. Die vraag blijft overeind.

Zeker gezien de spanning die op de begroting 2014 en 2015 zit, neem ik weinig genoegen met de timing die u naar voren schuift. Het parlement gaat in het slechtste geval begin april kunnen discussiëren over de politieke keuzes, na de paasvakantie. De aangepaste begroting 2014 is in december goedgekeurd door het parlement, met een overschot van 2 miljoen euro. Enkele weken daarna – en daar hebben we elk onze visie op – ontstond er een politiek debat over hoe het kon dat het tekort zo sterk was opgelopen. Ook de SERV geeft aan dat de begroting 2015 zal moeten worden bijgestuurd. En deze Vlaamse Regering blijft ijveren voor het nominale evenwicht. Ik begrijp dan niet dat deze begrotingscontrole ten vroegste begin april kan worden bediscussieerd. Want u hebt daarnet gezegd dat u daarover politiek zult beslissen eind maart. Dat lijkt me niet evident in de gegeven omstandigheden. De timing is veel te los. Het parlement zou moeten kunnen vragen dat er een tandje wordt bijgestoken.

Het is goed dat u voor een deel tegemoet komt aan de kritiek die ook de SERV heeft op de investeringen. De discussie is nog niet helemaal weg. Het is een belangrijk punt voor mij. De opdeling die de SERV vraagt, lijkt me interessant om zaken transparanter te maken. Ik kijk uit naar de verduidelijking.

Wat het Overlegcomité betreft, lijkt me dat niets te vroeg, als het al van 2008 geleden is dat er nog een werkgroep Begroting was. Het lijkt me zeer terecht in de huidige omstandigheden. Het is zaak om het ritme daarvan hoog te houden. Uw reactie op het advies van de SERV bij de begroting 2015 is dat er toch een opening wordt gemaakt bij het nominaal evenwicht om naar een tekort te gaan als het gaat over investeringen die een economische meerwaarde hebben. Die piste zat ook voor een stuk in ons alternatief. Als u die piste neemt, kunt u dat niet alleen, zoals de SERV aangeeft, en zult u het Overlegcomité dringend nodig hebben om te kunnen overleggen met de andere entiteiten.

Ik wil in de discussie absoluut vermijden om ernaar te verwijzen dat het tekort in Wallonië nog veel groter is. Dat hebt u niet gedaan, minister, u wel, mijnheer Diependaele. Wij zijn het Vlaams Parlement. We controleren de Vlaamse Regering. Ik zou de discussie op dit niveau houden.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik kan me niet van de indruk ontdoen, na het rapport gelezen en de toelichting gehoord te hebben, dat deze regering een deel van de bezorgdheden die de SERV naar voren schuift, uitvoert. Ik begrijp dat u zegt dat we het tekort moeten inperken, het is niet de bedoeling om het weer te laten escaleren. Samenvattend komt het erop neer: bespaar u niet kapot. Zorg dat er op tijd wordt geïnvesteerd, zodat er weer groei kan komen. Dat gebeurt. Er is een stijging van 7 procent in het investeringsbudget. Daar is 275 miljoen euro bijgekomen. Er is 98 miljoen euro bijgekomen voor Onderzoek en Ontwikkeling. Dat staat er. Het is niet zo dat we de economie kapot hebben bespaard. Het gros van de besparingen vindt plaats op de eigen werking, en niet op de investeringsbudgetten.

Ik verwijs naar de discussie over een structureel en een nominaal evenwicht. De heer Crombez is gaan lopen, blijkbaar maakt de discussie hem een beetje misselijk. Als ik hem hoor, hoor ik iemand die zichzelf probeert rijk te rekenen. De tekorten doen er eigenlijk niet toe, klinkt het. Mijnheer Diependaele, u slaat de nagel op de kop. In beperkte mate moeten we vooruitkijken en de kiemen zaaïen van de groei, maar als je ondertussen een enorme schuld meezeult, is die groei van zeer korte duur.

In die zin, collega's, wil ik erop aandringen om te stoppen met die scheeftrekking en te kijken op welke manier we die groei kunnen bestendigen.

Een belangrijk en interessant punt is de prestatiebegroting, waarnaar verwezen is. Het is voor onze fractie van kapitaal belang dat het zeer transparant en duidelijk is, ook voor de burgers, op welke manier met het geld dat wordt besteed voor bepaalde doelstellingen, die doelstellingen ook effectief gerealiseerd worden en die prestaties geleverd worden. Dat is een dynamiek die vorige legislatuur al is ingezet en die in deze legislatuur zou worden voortgezet. Minister, ik heb niet goed begrepen wat de timing is en of u iets meer kunt zeggen over het traject dat wordt beoogd tegen het einde van de legislatuur. Ik denk dat dat in sterke mate kan bijdragen tot een helder begrip van de begroting.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Rzoska, het klopt dat wij die verruimde consolidatieperimeter al hadden meegerekend bij de begrotingscontrole van september 2014. Maar er is nadien nog een project bij ingekanteld, namelijk het LIVAN-project, van 36 miljoen euro, als ik me niet vergis. Dat is nog na de begrotingscontrole van 2014 gebeurd. Voor ons is het soms nog een zoektocht. Een aantal zaken zijn ingekanteld in september, bijvoorbeeld voor de Scholen van Morgen. Op dat moment wisten we dat al. Maar de mensen die die projecten begeleiden, zijn niet gewoon om in begrotingsjaren te denken. Zij denken: het is een project van 1,5 miljard euro, er is in budgettaire middelen voorzien, er is een contract met de overheid, het gaat om 165 scholen. Maar als de werven op een paar scholen net iets vertragen, is dat van belang voor een begroting. Want 2014 is 2014. Als een factuur pas in januari komt, is dat 2015.

Dat betekent dat we soms bijstellingen hebben omdat men nog niet gewoon is om te denken in termen van begrotingsjaren. Zij denken in termen van contracten die ze hebben voor een hele periode. Als een werk bijvoorbeeld wat later start, dan zal dat misschien in 2017 nog iets meer doorwerken. In de feiten maakt dat geen verschil. Soms zijn een aantal zaken sneller in uitvoering. Dat betekent dat er iets meer komt op het ene jaar dan op het andere jaar.

We hebben gevraagd om voor 2015 meer te denken volgens de projecties die we moeten maken in onze begrotingsjaren, omdat die voor ons van belang zijn. Het kan een strenge of een zachte winter zijn. Het kan een aannemer zijn die wat sneller werkt, of om het even wat. Dat kan een effect hebben op de begroting omdat het over een heel groot project gaat. Het gaat om 1,5 miljard euro die op drie of vier jaar in de begroting wordt opgenomen. Je kunt gemakkelijk 40 of 50 miljoen euro meer of minder hebben in een jaar. In de uitvoering maakt het geen verschil: de scholen komen er, ze zullen opengaan, ze zullen geen ongelooflijke vertragingen hebben. Soms is het gewoon een schuiven tussen jaren. Voor ons is het maken van een prognose van de cijfers, minder stabiel dan we eigenlijk zouden willen. Ik heb er echter alle begrip voor omdat zij op een andere manier moeten denken.

De verwijzing naar de federale begroting klopt. Maar wij hebben onze begrotingscontrole sneller gedaan dan de federale overheid. Wij deden dat begin september, zij eind september. Daardoor hadden zij andere parameters. Dat staat in het verslag van het monitoringrapport, net boven tabel 3. Dat rapport heb ik in december aan het Vlaams Parlement overgemaakt. Dat gaf een verschil van 37,4 miljoen euro. Het staat er gedetailleerd in uitgezet, met het bbp van 2013, 2014 enzovoort. U ziet het staan in tabel 3, bij 1.1, 'federale doorstortingen'.

Wat betreft Europa, wil ik zo rap mogelijk duidelijkheid hebben. Het zou heel dom zijn om bij wijze van spreken met aangepaste regels te maken te hebben in mei 2015. Dat was ook de moeilijkheid met de pps-constructies. Ooit waren ze goedgekeurd door Europa buiten de begroting. De ESR-regels worden aangepast, en je moet ze op dat moment in de begroting nemen. Ik hoop, nu er in Europa een discussie bezig is, dat we zo snel mogelijk duidelijkheid hebben, zodat we weten op welke manier we er in de Vlaamse begroting, positief of negatief, rekening mee moeten houden. Je weet dat er wat beweegt, maar je weet niet in welke richting het beweegt en waar finaal de teerling valt. Ons verhaal bij Europa moet soms een verhaal zijn waarbij we zeggen: wat wordt het voor het komende jaar of de komende twee jaar? Dan weten we op zijn minst waar we rekening moeten mee houden.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp-a): Ik wil de hele discussie niet herbeginnen. Minister, ik hoop dat u de dringende vraag van verschillende mensen naar transparantie, of het nu gaat over de investeringen en de opsplitsing ervan of over de uitvoeringsrekening of de monitoring en opvolging van de begroting, ter harte neemt en ons daarover tijdig informatie zult verstrekken zodat we op zijn minst tijdig kunnen discussiëren over die cijfers, liefst bij een echt vervroegde begrotingscontrole.

Aan de collega's die nog altijd geloven dat de besparingen voornamelijk gebeuren op het apparaat, wil ik voorstellen om eens te kijken naar tabel 5 op pagina 19 van het rapport van de SERV. Daar ziet u duidelijk een ander cijfer staan. Dan kan die mantra ook uit de wereld geholpen worden.

Voorzitter, ik wil een motie aankondigen naar aanleiding van mijn interpellatie.

De voorzitter: Ik dank de mensen van de SERV voor de deskundige toelichting en verslaggeving.

De gedachtewisseling en de interpellatie zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het monitoringrapport 2014 – 878 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp.a): Mijn vraag sluit een beetje aan bij de discussie die we net hebben gehad over de stand van zaken van de begroting 2015. Ik wil nu even teruggaan naar het tekort van 2014 en het monitoringrapport dat ons ter beschikking is gesteld op 21 januari 2015, met een geraamd tekort van afgerond 563 miljoen euro voor 2014. In dat rapport worden een paar oorzaken naar voren geschoven. De minister heeft aangekondigd dat ze in de eerstvolgende commissie verder wilde ingaan op dit rapport. Onder meer de 'oorzaken' van het tekort en de mogelijke impact, negatief of positief, op de begroting 2015, verdienen een bijkomende toelichting in de commissie. Correcte cijfers zijn immers de basis voor een correcte discussie.

Minister, ik zou van u graag wat toelichting hebben over volgende vragen die duiding zouden moeten geven bij het begrotingstekort 2014 en de eventuele impact op de begroting 2015. De vragen kunnen wat technisch lijken maar een deel van de techniek hebben we nodig om al dan niet de argumentatie van de regering voor het tekort 2014 te bevestigen.

Minister, wat is het nieuwe gebouw dat de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gekocht heeft? Wie is de verkoper? Ik vraag dit omdat het te maken heeft met de consolidatie. Wanneer heeft de verkoop/aankoop precies plaats gehad?

Aangezien de regering heel sterk heeft beklemtoond dat een deel van het tekort te wijten is aan de bouw van een nieuwe sluis in Terneuzen, wat een goede zaak is voor de Gentse haven en de gehele Vlaamse economie, zou ik graag een opsplitsing hebben van de 120 miljoen euro uitgaven waar altijd naar verwezen is. In het rapport staat dat het gaat over voorbereidingskosten en voorschot realisatiekosten. Ik druk op het woord 'voorschot'. Want zoals de minister ongetwijfeld weet, is het voor de ESR-aanrekening belangrijk welke economische realiteit achter die cijfers zit. Die economische realiteit telt voor de aanrekening op het vorderingensaldo, zoals Eurostat al verschillende keren heeft laten weten.

Minister, hebt u al een beter zicht op de geraamde recurrente toename bij de reguliere uitgavenkredieten, dus de niet-investeringsuitgaven?

Volgens mijn eigen berekeningen heb ik andere cijfers dan degene die u daarstraks hebt aangehaald in het vorige debat. Volgens mij is de onderbenutting veel kleiner dan de geraamde onderbenutting, en ook kleiner dan wat u daarstraks hebt aangegeven, als ik het goed heb begrepen. Deze drie vragen hebben belang voor de correctheid van de ESR-aanrekening en het tekort.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het gebouw aangekocht door de VLM betreft het kantoorgebouw dat gelegen is aan de Gulden Vlieslaan 72 in 1060 Brussel. Het gebouw werd gekocht van AXA Belgium nv op 12 december 2014.

De kosten van de voorbereidende werken bedragen maximaal 41 miljoen euro. Dat is het prijspeil 2014, inclusief btw. Het betreft voornamelijk grondaankopen. Vlaanderen en Nederland financieren elk 50 procent van deze kosten. De 120 miljoen euro bestaat dus uit circa 20 miljoen euro voorbereidingskosten en 100

miljoen euro voorschot voor de overige realisatiekosten. De vordering van 120 miljoen euro van Nederland op Vlaanderen is in 2014 ontstaan.

Waarom was dat dossier belangrijk voor 2014? Als het dan nog werd gestort, kon minister Weyts samen met zijn Nederlandse collega deelnemen aan een Europese aanbesteding om Europese middelen te hebben voor dit project. Dat is de reden waarom het te risicovol was om te wachten tot 2015 om de storting van het bedrag te doen. Dan zouden we buiten de timing van Europa vallen en het zou dom zijn dat te missen.

Uw derde vraag valt op dit moment moeilijk exact te beantwoorden aangezien er nog geen opsplitsing van de uitvoeringscijfers tussen werkings- en investeringsuitgaven beschikbaar is omdat de definitieve uitvoeringsrekening van de rechtspersonen nog niet beschikbaar is. De preconfiguratie gebeurde op basis van een rondvraag. Er is dan ook nog geen volledig zicht op welke opstoten in vereffeningskredieten recurrent zijn en welke niet. Op een bepaald moment is het van belang om die zeer gedetailleerde informatie te hebben. Wel kan ik meegeven dat de onderbenutting, exclusief de eenmalige uitgaven zoals de sluis in Terneuzen en de aankoop van het VLM-gebouw, 268,4 miljoen euro lager uitviel dan begroot, hoofdzakelijk door een lagere onderbenutting bij instellingen met veel investeringsuitgaven zoals het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) en het Hermesfonds. Het zijn instellingen met veel investeringsuitgaven. Het is wachten op de definitieve cijfers om te weten wat van de onderbenutting effectief investering is en wat werking bij de instellingen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp.a): AXA is geen probleem. Ik betwist het nut van de sluis in Terneuzen niet. Maar, zoals u zegt, we hebben het voorschot betaald vanwege een Europese aanbestedingsprocedure. Die kasuitgaven betwist ik ook niet. Dat is geen probleem.

Het gaat mij om de aanrekening. Voor zover ik de jurisprudentie en de uitspraken van Eurostat ken, zijn voorschotten niet noodzakelijkerwijze aanrekenbaar op het vorderingensaldo waarover we het hier toch hebben. De betaling is maar aanrekenbaar indien daar een economische realiteit tegenover staat. Als ik u goed begrepen heb, gaat het niet om gronden die al aangekocht zijn of niet voor het volledige bedrag van 100 miljoen euro. Het gaat me niet om de kasuitgaven maar om de aanrekening op het ESR-vorderingensaldo. Ik denk dat u daar voor uzelf te streng bent geweest, en ik weet niet waarom. Ik wil gewoon weten of mijn interpretatie van de Eurostatregels correct is of niet en dat u het tekort 'moedwillig' bezwaard hebt of niet. Dat is mijn specifieke vraag met betrekking tot dat tweede punt. Het is heel technisch, maar heeft wel een politieke consequentie omdat het gebruikt werd als uitleg voor het tekort.

Minister, ik heb het al gevraagd. Ik kom aan andere cijfers met betrekking tot de onderbenutting als ik de betaalkredieten vergelijk met de aanrekeningen. Ik zou graag uw cijfers – u spreekt van 268,4 miljoen euro minder – in detail kennen en weten hoe u daartoe gekomen bent. Dat lijkt me, kwestie van transparantie, niet meer dan normaal. Nu zitten we met verschillende cijfers.

Om u de technische details te besparen – uw administratie kent dit ongetwijfeld ook goed – heb ik hier een beslissing van Eurostat bij met betrekking tot de 'Treatment of the Infrastructures Investment Projects'. Die zegt letterlijk dat het moet gaan om een economische realiteit. Hoe zit het hier?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Ik begrijp uw bekommernis. Wij denken dat we dat moesten doen, maar ik geef eerlijk toe dat het niet altijd zo zwart-wit is. In het monitoringrapport heb ik geschreven dat er tussen het moment van indiening van het rapport en de definitieve uitvoeringscijfers in maart, misschien nog een 100 miljoen euro zou inkantelen van Via-Invest. Ik heb dat er in het rapport als noot bij gezet, omdat we indicaties hebben dat Europa die beslissing gaat nemen. Dat is nog niet gebeurd. We weten dat er nog dossiers hangende zijn bij Europa. We interpreteren het zoals we denken dat het moet en in nauw contact met het INR. We denken dat we de juiste beslissing hebben genomen, maar nogmaals, ik verwijs bewust naar Via-Invest omdat er nog dossiers hangende zijn. Het is nog wat afwachten.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp·a): U zegt dat u voorzichtig bent, dat laat ik voor uw rekening.

Minister, ik wil er zo op drukken, omdat gecommuniceerd werd dat de investeringen in Gent-Terneuzen de oorzaak zijn van het tekort. Volgens mij is dat niet zeker. Of het nu een groter of kleiner tekort veroorzaakte in 2014, dat is nog een andere discussie. Ik denk dat u hier een argument gebruikt hebt om het tekort te verantwoorden dat puur technisch volgens het INR niet correct is, tenzij u mij een brief kunt tonen van het INR. Dat zou u moeten geweten hebben. Ik wil nog een antwoord op dat laatste punt dat het 'puur technisch niet correct is'. U verwijst naar het INR, ik zou graag de communicatie met het INR zien.

De voorzitter: Misschien kunt u dat antwoord later geven of laten toevoegen aan het verslag?

Minister Annemie Turtelboom: Ik heb daarnet gezegd dat wij ervan uitgingen en uitgaan dat dat in 2014 moest worden aangerekend. Als u toch gelijk zou hebben, kan Via-Invest er wel bij komen en dan staan we nog altijd op datzelfde bedrag. Dat is de reden waarom ik het zeg.

U gebruikt het politiek argument als zou ik de investeringen aanhalen als een reden voor het tekort. Neen, want het gaat om een lagere onderbenutting bij onder meer Waterwegen en Zeekanaal, bij FFEU, bij het Hermesfonds: allemaal heel zware investeringsvehikels.

De heer Jan Bertels (sp·a): Minister, het gaat me om het feit dat voorschotten niet zomaar moeten worden aangerekend op het vorderingssaldo, los van de kas. Dat zou u moeten weten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick De Ridder aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de aanbestedingsprocedure voor en de financiering van het Oosterweelproject – 688 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Oosterweelfinanciering – 851 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Turtelboom.

Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA): De voorgeschiedenis van dit onderwerp is ons welbekend. Wat mij betreft, zitten er nog twee urgente aspecten aan.

Het eerste is de gunningsprocedure. Bij gebrek aan een duidelijk antwoord van Europa is de dading eind 2014 in werking getreden. Hierdoor zal de Vlaamse Regering een nieuwe aanbesteding moeten uitschrijven voor het project, of toch minstens voor het gedeelte Linkeroever. Nog een gekend gevolg is het recht op een stopzettings- en verbrekingsvergoeding van 37 miljoen euro. Daarnaast wordt een vergoeding van een dikke 5 miljoen euro betaald voor het gebruiksrecht van de ontwerpen. We hopen dat zo spoedig mogelijk werk kan worden gemaakt van het vervolgtraject. Er worden stappen vooruit gezet. Los daarvan hebben we een principiële goedkeuring voor het RUP gekregen, ook een stap in de goede richting.

Een tweede aspect is de financiering. Dat vormt de hoofdmoot van mijn vraag. Tot op vandaag blijft het onduidelijk op welke wijze het project juist gefinancierd zal worden. We hebben eind vorig jaar allemaal de uitspraken gehoord of gelezen van de projectleider van het masterplan, Jacques Polen. Die zei dat een werkgroep tegen eind 2014 nieuwe pistes aan de Vlaamse Regering zou voorstellen.

Wordt er gekozen voor een gedeeltelijke of volledige opname in de begroting? Wordt er gekozen voor een zoektocht naar privépartners die instaan voor de realisatie, en dan wel conform de ESR-neutraliteit? Dat hangt samen met de gesprekken met Europa, daar werd al naar verwezen. Er zijn ook gesprekken met het Fonds voor Strategische Investeringen binnen de EU, het fonds-Juncker. Het is een heel omvangrijk dossier. Net daarover ging een financiële werkgroep zich dus buigen binnen de schoot van de Vlaamse Regering.

Ik heb mijn vragen ook aan minister Weyts gesteld, maar u kunt uiteraard perfect namens de Vlaamse Regering antwoorden.

Kunt u een stand van zaken geven van de nieuwe aanbestedingsprocedure en de timing ervan?

Met betrekking tot de verwachte conclusies van de hierboven vermelde financiële werkgroep, hebt u reeds zicht op de verschillende mogelijke pistes – de al dan niet opname in de begroting, de gedeeltelijke samenwerking met privépartners – voor de financiering van het Oosterweelproject? Wat is hierbij telkens de impact voor de Vlaamse begroting? Op welke manier zal de Vlaamse Regering de financierbaarheid van deze cruciale werken voor de Antwerpse en de hele Vlaamse regio veilig stellen? Met andere woorden werd hierin reeds een keuze voor een bepaalde piste gemaakt? Zo ja, welke?

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Mijn vragen liggen in dezelfde lijn als die van mevrouw De Ridder. Het is een debat dat uiteraard niet los staat van het debat over de begroting dat daarnet in deze commissie is gevoerd. Het is duidelijk dat in 2014 de Vlaamse Regering behoorlijk in het rood gegaan is. Hoeveel en waarom, dat is nog niet zo klaar, maar het is alleszins duidelijk dat er in het rood is gegaan en dat, als de begroting in 2015 blijft lopen zoals ze loopt, er opnieuw schulden zullen worden gemaakt.

Minister, de vraag is wat die context betekent voor de financiering voor wellicht het duurste project dat op stapel staat, de Oosterweelverbinding. In november

hebt u verklaard dat een werkgroep zich over die financiering zou buigen. Enkele pistes zijn gekend, omdat ze ook genoemd zijn, onder meer door u. U hebt op een gegeven moment gezegd: als het moet, nemen we desnoods heel die investering op onze investeringsbegroting. Dan zouden we in deze legislatuur nog 2 miljard euro moeten besparen, of op de gezinnen afwentelen of wat dan ook. Als het moet, dan moet het. Dat was een van de pistes die u zelf naar voren hebt geschoven.

Een tweede piste kennen we ook, namelijk Europa, omdat het inderdaad op de lijst staat die de regering heeft ingediend bij het Fonds voor Strategische Investerings van de Europese Unie. Ik heb de indruk dat dat fonds-Juncker een beetje een 'black box' is. We hebben daar in de commissie Buitenlands Beleid over gediscussieerd, onder meer met minister-president Bourgeois. Niemand weet goed hoe de EU van 21 miljard euro naar 315 miljard euro zal gaan. De minister-president heeft daar met de heer Tusk over kunnen spreken, maar het was hem nog altijd totaal onduidelijk.

We hebben vorige week in de commissie ook de heer Van den Brande te gast gehad, de voorzitter van het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (vleva). Ook aan hem heb ik gevraagd hoe het met die 315 miljard euro zit, en hij verwees naar het verhaal van de broden en de vissen die zichzelf zouden vermenigvuldigen, maar hij stelde dat hij, ondanks het feit dat hij christen is, daar toch niet echt in gelooft als het Europa betreft. Er hangt dus nog heel veel mist rond, maar sowieso leek het duidelijk dat als die projecten op die lijst worden opgenomen, ze sowieso ook voor een stuk privéfinanciering vereisen en het dus een pps-constructie moet zijn.

En dan komen we bij de derde piste, die ook op zichzelf kan staan, los van dat fonds-Juncker. Die piste houdt in dat u Oosterweel opnieuw uit de begroting duwt door er een echte pps van te maken, en er met andere woorden voor te zorgen dat de private sector aan een groter deel van de risico's wordt blootgesteld dan nu het geval is. Want dat is net het probleem. Dat is de reden waarom je van Europa in dit geval niet over een pps mag spreken.

Maar dat is natuurlijk niet gratis. Als dat zou gebeuren, zal er een meerkost zijn. Als de privé meer risico's moet nemen, zal die dat ook doorrekenen. Nu neem ik aan dat BAM, die al ongelooflijk veel dingen berekend heeft en altijd met wonderlijke berekeningen naar voren komt, ook berekeningsmodellen zal hebben voor die meerkost, om te berekenen hoeveel duurder het voor Vlaanderen zal zijn als de Oosterweelverbinding met een echte pps gerealiseerd moet worden. Daarbij moet men ook nog voor ogen houden dat er ook een minimaal positief rendement moet zijn, willen we die financiering uit de begroting houden, want anders komt ze toch weer de begroting binnen.

Minister, is de werkgroep over de financiering van Oosterweel aan de slag? Welke scenario's zitten daar allemaal in? Ik heb er al een paar opgesomd. Ben ik volledig? Ben ik er nog vergeten? Houdt u nog altijd rekening met een scenario dat Oosterweel volledig op de gewestbegroting zou kunnen worden genomen? Klopt het dat het fonds-Juncker ook private inbreng en rendement op het project verwacht, voor men het in ogenschouw zal nemen? Als minister van Begroting is dat sowieso belangrijk voor heel de lijst, niet alleen voor Oosterweel. Zijn er bij BAM berekeningsmodellen voor de verschillende scenario's en de meerkost die een echte pps zou betekenen voor Vlaanderen? Kunnen wij die als parlement ook ter beschikking krijgen?

De voorzitter: De heer De Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort (CD&V): Voorzitter, bedankt dat u de leden van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken hebt uitgenodigd. Deze vragen

hebben in die commissie twee keer op de agenda gestaan, maar zijn telkens verdaagd en uiteindelijk naar deze commissie Financiën verwezen.

Minister, wij hebben van u al een stand van zaken gekregen naar aanleiding van de voortgangsrapportage. Toen is er, zoals de vraagstellers al zeiden, gesteld dat er op dat moment nog verschillende pistes voorlagen en dat een werkgroep die verder zou bespreken. Die werkgroep zou dan rapporteren aan de Vlaamse Regering. Ook wij zijn benieuwd naar het rapport dat die werkgroep heeft afgeleverd. Wordt de piste van de concessie daarin nog verder gevolgd? Wil men het in zijn totaliteit in de begroting opnemen? Of wil men de DBFM-opdracht (Design, Build, Finance, Maintain) veeleer opsplitsen?

Het is belangrijk dat we hier ook verder van gedachten kunnen wisselen over de slimme kilometerheffing. De Sloveense Europees commissaris voor Verkeer heeft gesproken over een Europees systeem voor tolheffing op personenwagens en heeft de koppeling gemaakt tussen die tolheffing en de inkomsten ten bate van de infrastructuur. Zij stelde dat de afgiften uit de kilometerheffing voor personenwagens volledig zouden moeten terugvloeien naar de betrokken EU-lidstaten, die ze dan kunnen gebruiken voor de bouw en het onderhoud van de nationale infrastructuur.

We volgen ook al enige tijd de plannen van Duitsland ter zake op, die steeds concreter worden. We merken wel dat die botsen op de Europese regelgeving. Daarom is het misschien goed dat we die Europese aanpak verder bekijken.

Minister, is Vlaanderen op de hoogte van en betrokken bij het onderzoek dat de diensten van de Europese Commissie doen naar de Europese tolheffing? Onderzoekt de Europese Commissie een gewone tolheffing, een slimme kilometerheffing, of beide? Steunt u een eventuele Europese aanpak?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, aan Europa was gevraagd of het niet-gewijzigde gedeelte van de Oosterweelverbinding, namelijk de deelprojecten Linkeroever en Scheldetunnel, aan Noriant gegund kon worden. Voor het gewijzigde gedeelte, de ondertunnelde oplossing op de rechteroever, zou sowieso een nieuwe aanbestedingsprocedure worden opgestart. Met het standpunt van Europa dient nu ook voor de deelprojecten Linkeroever en Scheldetunnel een nieuwe aanbestedingsprocedure gevoerd te worden.

De stand van zaken is als volgt. Op 19 december 2014 heeft de raad van bestuur van BAM de initiële aanbestedingsprocedure voor de Oosterweelverbinding, met brugvariant, stopgezet en trad de dading met Noriant in werking. Daardoor verwerft BAM de rechten op het ontwerp van de deelprojecten Linkeroever en Scheldetunnel. Nog op 19 december 2014 keurde BAM het bestek goed voor het actualiseren van dat ontwerp door een nieuw aan te stellen studiebureau. Doordat vertrokken kan worden van het ontwerp van Noriant, is deze opdracht in tijd beperkt en kan er worden aangesloten bij de planning voor rechteroever.

Voor het gedeelte Rechteroever is het studiebureau RoTS intussen volop bezig met het technische ontwerp van de tunnels van de Oosterweelverbinding en de vertunneling van de Antwerpse ring ter hoogte van Merksem. Het doel is dat tegen begin 2016 een finaal ontwerp voor het geheel van de Oosterweelverbinding, linker- én rechteroever, voorligt.

De timing zal afhangen van de vraag of er al dan niet een procedure wordt ingesteld bij de Raad van State. Indien een dergelijke procedure wordt ingesteld, is een aanzienlijke bijkomende vertraging mogelijk. Zodra er 100 procent zekerheid is over het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP), kan een

bouwvergunning worden aangevraagd. Ook daartegen zijn beroepen mogelijk. Nadien kunnen de werken effectief starten.

In principe moet het mogelijk zijn om reeds in het tweede semester van 2015 te starten met het opstellen van de bestekken voor de nieuwe aanbesteding. De aanbestedingsprocedures voor de hoofdwerken van de Oosterweelverbinding zouden dan pas begin 2016 starten, parallel aan de bouwaanvraag, teneinde tot gunning te kunnen overgaan op het moment dat de stedenbouwkundige vergunning is verkregen.

Het lijkt me echter raadzaam dat we eerst bekijken hoe de procedures lopen. We hopen allemaal dat ze positief verlopen, vooraleer we in bepaalde zaken tijd en energie stoppen.

Qua aanbestedingsvormen kan men als overheid gaan van een puur klassieke aanbesteding tot een private tolconcessie. Gelet op de omvang van het project en de zeer hoge investeringsbedragen, lijkt het ook vanzelfsprekend dat de aanbesteding zal dienen te gebeuren in verschillende loten of deelprojecten. Gelet op de omvang en complexiteit van het project is het bovendien noodzakelijk om optimaal gebruik te maken van de kennis en expertise van de private sector. Een mogelijke variant die door de werkgroep naar voren wordt geschoven, is 'Engineer & Construct' (E&C) of 'Design & Construct'. Deze contractvormen geven aan de private partner de mogelijkheid het ontwerp te optimaliseren voor uitvoering. Private knowhow wordt hierdoor benut en de private partner wordt geresponsabiliseerd op budget, kwaliteit en timing. Deze vormen kunnen worden opgeschaald met een component voor financiering en onderhoud, tot een DBFM-aanbestedingsvorm. Hierbij kan ik het best de volgende vergelijking maken. Bij traditionele contracten koopt de opdrachtgever een product in, bijvoorbeeld een weg. Bij een DBFM-contract neemt de opdrachtgever een dienst af, bijvoorbeeld een beschikbare tunnel.

Vooraleer de hoofdwerken kunnen starten, dienen op het terrein voorbereidende stappen te worden gezet, zoals het verwerven van gronden, het slopen van constructies, saneringen, de verplaatsing van nutsleidingen en dergelijke meer. Deze voorbereidende werken starten reeds in de loop van dit jaar, met onder meer de aanleg van leidingenkokers, het afwateringskanaal en de sanering van Lobroekdok, pompstations en afwateringsconstructies voor het Schijn. Deze voorbereidende werken zijn op de voortgangsrapportage van 27 november 2014 in de commissie MOW uitgebreid toegelicht.

Oosterweel heeft een geraamde investeringskost van 3,2 miljard euro en een projectdoorlooptijd van 5,5 jaar. Vanwege de omvang en de complexiteit is het aangewezen om het project Oosterweelverbinding in meerdere deelprojecten aan te besteden. Zo kan marktcompetitie optimaal spelen en wordt het integrale risico niet bij één partij gelegd. Bovendien zullen dan meer partners voor deelprojecten in aanmerking komen.

De wijze waarop het project al dan niet in de begroting zal worden verwerkt, hetzij volledig hetzij gedeeltelijk, hangt enerzijds nauw samen met de wijze en keuze van aanbesteden, maar zal anderzijds ook in belangrijke mate afhankelijk zijn van de mogelijkheden die de Europese Commissie misschien nog zal geven teneinde bepaalde maatschappelijk en economisch belangrijke investeringsprojecten toch een reële kans te geven. Zoals u weet, is de huidige Europese Commissie erg begaan met de achterblijvende investeringen en zoekt ze naar manieren om de investeringsmotor terug te laten aanspringen om zo te komen tot economische groei en economisch herstel, ook in termen van tewerkstelling.

Het plan-Juncker voorziet in dat opzicht onder andere in de oprichting van het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI). Het EFSI is een fonds

dat de European Investment Bank (EIB) toelaat om te investeren in kapitaal en achtergestelde leningen of om leningen met een substantieel hoger risicoprofiel te verstrekken. De EIB is daarbij ook bereid om garanties te geven in de vorm van een 'first loss guaranty'. Concreet betekent dit dat de eerst 20 procent verlies van een investeringsproject door de 'first loss guaranty' wordt afgedekt. Cruciaal daarbij is wel dat dit fonds enkel beschikbaar is voor een geselecteerde lijst van projecten, waaronder ook TEN-T-projecten ('Trans-European Transport Networks'), gekenmerkt door een 'connecting Europe facility'. Het lijkt me vrij evident dat het Oosterweelproject potentieel hiervoor in aanmerking zou moeten kunnen komen.

Ik zeg wel: 'zou moeten kunnen'. Ik probeer wat wij logisch vinden naar Europa over te brengen.

Het EFSI-programma zal, gelet op de geconsolideerde Belgische begrotings-situatie, pas echt nuttig kunnen zijn indien het gepaard kan gaan met een tijdelijke afwijking inzake het structureel budgettaire begrotingspad, genaamd 'the investment clause'. En uiteraard heeft de Europese Commissie ook aan deze 'investment clause' uitdrukkelijke voorwaarden gekoppeld. De belangrijkste voorwaarden zijn voor Vlaanderen en voor België: een negatieve groei hebben, geen aanleiding geven tot een tekort dat groter is dan 3 procent, het origineel begrotingstraject moet binnen de vier jaar hersteld zijn, er mogen geen negatieve effecten zijn op andere normale publieke investeringen.

Het is duidelijk dat de nv België momenteel nog wat worstelt met deze criteria. Anderzijds moet je zeggen dat de voorwaarde van een negatieve groei om in aanmerking te komen voor bepaalde investeringen, soms wel moeilijk is. Daarnet zei ik dat de Europese Commissie milder is voor het plan-Juncker, voor haar investeringen en niet voor binnenlandse investeringen... Dat is ook een beetje hierop van toepassing. Je kunt toch niet hopen dat je in een negatieve economische groei zit om op bepaalde criteria een beroep te kunnen doen?

De financiële werkgroep heeft tot op heden al heel wat voorbereidend werk gedaan. Via de permanente vertegenwoordiging wordt ook het dossier van de Oosterweelverbinding regelmatig verder afgetoetst op zijn mogelijkheden binnen dit Europese initiatief, dat momenteel nog in volle discussie is. Het lijkt me dan ook wijs om, alvorens definitieve keuzes te maken, eerst nog even af te wachten welke richting de Europese Commissie inslaat, en om vooral te zien of zij bereid is om budgettaire versoepelingen toe te laten, als die gekoppeld zijn aan bijvoorbeeld grote TEN-T-investeringsprojecten.

Inzake mogelijke aanbestedingsvormen schuift de werkgroep de 'Engineer & Construct'-mogelijkheid naar voren. Deze manier van aanbesteden legt, zoals al werd toegelicht, vrijheden en risico's bij de private sector, wat bijdraagt tot een stabiel project. De uitgevoerde berekeningen dienen hoe dan ook nog gevalideerd te worden en daarna nog verder verfijnd.

Belangrijk is dat de voorbereidende werken ten laste zijn van de Vlaamse begroting. In de Vlaamse begroting zijn deze uitgaven voor 2015 in elk geval mee geconsolideerd. De voorbereidende werken zijn dus meegerekend. Maar ik herhaal nogmaals: de wijze waarop het project al dan niet in de begroting komt, of mee aangerekend wordt in het ESR-vorderingensaldo, zal in grote mate afhangen van de zienswijze en de ingenomen positie van de Europese Commissie. Ik hoop daarbij dat we daar zo snel mogelijk duidelijkheid over hebben. Voor mij is het belangrijkste dat de mobiliteitsknoop rond Antwerpen wordt ontward.

Wanneer we iets verder in de tijd zijn, niet veel verder maar toch iets verder, zullen we daarover meer duidelijkheid kunnen geven, ook na debatten daarover

binnen de Vlaamse Regering. Het dossier is zo belangrijk voor de economische ontwikkeling van de hele Vlaamse regio, dat dit bij wijze van spreken modaliteiten zijn. Het kan nooit een voorwerp van discussie zijn, vanwege de een of andere gekozen richting, om het project niet te realiseren. Dit zijn modaliteiten om het op een goede manier tot uitvoering te brengen. De verkeersknoop rond Antwerpen moet opgelost worden.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA): Minister, dank u. Collega's, ten gronde zijn we het volledig eens. Ik ben blij dat u herbevestigt dat het hier om modaliteiten gaat. U hebt vorig jaar al heel nadrukkelijk gesteld dat u, los van de uitspraak en de houding van Europa, en los van de mogelijkheden die al dan niet begrensd zijn in een bepaalde richting, volledig mee aan de kar zult trekken. U herbevestigt dat Oosterweel en de derde oeververbinding er moeten komen. Dat is een eerste voorafgaande positieve vaststelling.

U zegt dat we het nog niet weten.

Minister Annemie Turtelboom: Omdat het op dit moment nog een intern rapport is. Het is nog niet behandeld door de raad van bestuur van BAM. Het cijfermateriaal is nog niet geauditeerd. Het is ook nog niet geagendeerd door de politieke stuurgroep. Ik blijf dus vaag omdat het rapport nog niet in al zijn aspecten is gefinaliseerd. In die zin komt de vraag een beetje te vroeg. Ik kan geen voorafnames doen op een rapport dat nog niet is gevalideerd, geauditeerd en besproken in het politieke stuurcomité.

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA): Minister, u hebt eigenlijk de zinnestjes uitgesproken die ik voor mijn eigen repliek had genoteerd. Heeft het politiek stuurcomité al vergaderd? Heeft de raad van bestuur al vergaderd? Is het rapport gevalideerd? Blijkbaar is dat niet het geval. Ik wil er echter op wijzen dat dit blijkbaar op zeer korte termijn kan gebeuren. Het rapport is door de werkgroep opgeleverd. Is dit studiewerk door BAM, al dan niet door de raad van bestuur bevestigd, aan de Vlaamse Regering bezorgd? Misschien kunt u nog vertellen of u nog op bijkomende berekeningen en cijfergegevens wacht. Dit staat los van het Europese aspect. Ik ben het met u eens dat dit zeer bepalend is voor het denkspoor dat we zullen volgen.

Is het dossier voor het overige beslissingsklaar? Wacht de Vlaamse Regering nog op studiewerk dat door technici, specialisten of de financiële werkgroep wordt uitgevoerd? Kunt u nog een antwoord op deze bijkomende vragen geven?

Indien dat niet zo zou zijn, neem ik aan dat de Vlaamse Regering op heel korte termijn een aantal denksporen naar voren zal schuiven. Die denksporen moeten dan concreet door de financiële werkgroep, in samenwerking met de Permanente Vertegenwoordiging, bij de Europese Commissie worden afgetoetst. In dat geval zouden we al in een verdere fase zitten.

De vraag is dan ook of de interne informatievergaring en de studiefase zijn afgelopen. Zo ja, wanneer zal dit worden geformaliseerd en geauditeerd? Wanneer zal dit tot echte denksporen leiden? Zal de Vlaamse Regering hiermee naar de Europese Commissie stappen?

Minister, ik wil nog een ander belangrijk aandachtspunt vermelden. Volgens mij zitten we op dat vlak op dezelfde lijn. Ik hoop het althans. Een financiële structuur is een pure modaliteit. Die structuur is onontbeerlijk, maar staat ten dienste van een zo snel mogelijke realisatie van aspecten van de Oosterweelverbinding. Ik zou u willen vragen hier gedurende heel de oefening rekening mee te houden.

Bepaalde onderdelen kunnen al vroeger worden uitgevoerd. U hebt zelf vermeld dat het noodzakelijk zal zijn alles in loten op te splitsen. Volgens mij beseft iedereen wel dat het niet de bedoeling is in een bepaald jaar 3 miljard euro in de begroting in te schrijven. Dat is niet mogelijk.

Ik vraag u nadrukkelijk hier rekening mee te houden. U moet, in samenwerking met de stad Antwerpen, een denkspoor uitstippelen. Er moeten minderhindermaatregelen worden genomen. Hierdoor kunnen bepaalde onderdelen, die al vroeger in de begroting worden opgenomen, op een of andere manier worden georganiseerd. De werken moeten zo snel mogelijk worden uitgevoerd. De financiële constructie staat ten dienste van de realisatie. Ik wil er opnieuw de nadruk op leggen dat die realisatie voor ons het belangrijkste is. Dat moet de uiteindelijke doelstelling zijn.

Volgens mij heb ik daarstraks al duidelijke vragen gesteld. Ik zou graag vernemen waar het knooppunt zich concreet bevindt. Op welke termijn mogen we een echte, gevalideerde duidelijkheid verwachten?

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Minister, uw antwoord doet me een beetje denken aan een duivenmelker die naar de Europese lucht kijkt en wat staat te roepen. Hij hoopt dat er een duif naar beneden zal komen, maar hij is niet zeker of het al dan niet zal lukken. Ik vind dat voor een minister van Begroting een wat ongemakkelijke houding.

U hebt verklaard dat u niet weet of de Europese Commissie nog vragen heeft. U weet niet of de regels nog zullen worden aangepast. We zullen dat nog wel zien. Tegelijkertijd hebt u echter verklaard dat de investeringen er sowieso komen.

Ik leid uit uw antwoord af dat u bij uw standpunt blijft. Als het moet, moeten die investeringen maar gewoon volledig in de begroting worden opgenomen. Als ik uw onzekerheid combineer met uw engagement sowieso te investeren, leid ik hieruit af dat dit nog steeds een scenario is. Dat is mijn conclusie. U houdt hier nog steeds rekening mee. Het is niet uw voorkeursscenario. Uw voorkeursscenario omvat een pps-constructie in loten en een Engineering & Construct-formule.

Ik wil hier een vraag aan koppelen die ik daarstraks al heb gesteld. Het is een bijkomende vraag, maar eigenlijk ook een herhaling van mijn eerste vraag. Houdt u rekening met een meerkost? U wilt meer risico's naar de privépartner schuiven. In dat geval zal het ook duurder zijn. Hoe is dit berekend? Hoeveel duurder zal het zijn?

Minister, met betrekking tot de timing hebt u naar de Raad van State verwezen. U weet niet of iemand al dan niet naar de Raad van State zal stappen. In dat geval kan een vertraging ontstaan. U hebt natuurlijk, net als ikzelf, de communicatie van stRaten-generaal gezien. stRaten-generaal wil nog niet naar de Raad van State, stRaten-generaal wil eerst het overleg afwachten. Als het overleg wordt geweigerd of tot niets leidt, gaat de organisatie misschien naar de Raad van State. U hebt dit, met andere woorden, gedeeltelijk zelf in handen.

Er is een tijd geweest dat u ook bezorgd was om het draagvlak in Antwerpen. Ik weet niet of de heer Somers hier nog is. Die tijd is er geweest. Nu is dat blijkbaar niet meer het geval. Er is weinig draagvlak voor dit project. U hebt zelf beloofd dat de Vlaamse Regering allerlei studies zou laten uitvoeren. Dat was een van uw realisaties. U zou een studie over een overkapping van de ring laten uitvoeren. Nu hoor ik dat die studie er nog niet is, maar dat u sowieso wilt uitvoeren wat reeds is beslist. De studie in verband met een overkapping van de ring is nog

lopende. Hetzelfde geldt voor de plan-MER voor de R11bis en de A102, die binnenkort zal worden opgeleverd.

Dit zijn belangrijke elementen om een draagvlak voor het project te zoeken. U zou het overleg met alle informatie op tafel kunnen voeren. U wilt dat niet. U wilt sowieso doorzetten. U weet niet of u het geld zult vinden of hoe u dat geld zult vinden, maar u wilt sowieso verder. U hoopt dat de Raad van State niet voor een vertraging zal zorgen. De Raad van State kan echter meer dan een vertraging opleveren. Er kan ook een schrapping volgen. Tegelijkertijd wilt u de voorbereidende werken in de loop van dit jaar voortzetten. U wilt dat volledig in de eigen begroting opnemen. Ik zou hierover twee belangrijke vragen willen stellen.

Minister, hebt u voorzien dat de verandering in een pps met een groter risico voor de private partner een meerkost met zich zal meebrengen? Er is een opening met betrekking tot het overleg en het vermijden van een procedure bij de Raad van State. Is de Vlaamse Regering op dit vlak al dan niet iets van plan?

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort (CD&V): Minister, u hebt hier de stand van zaken naar voren gebracht. Volgens mij kunt u op dit ogenblik niet meer toelichten. U zult echter ook begrijpen dat ik mijn bijkomende vragen belangrijk vind.

Bent u op de hoogte van het onderzoek naar de stand van zaken met betrekking tot de Europese Commissie? Het gaat dan om het onderzoek van de tolheffing. Kan de Vlaamse overheid hier al dan niet bij worden betrokken? Is dit een mogelijkheid? Onderzoekt de werkgroep ook dit denkspoor?

Indien u die vragen vandaag niet kunt beantwoorden, ben ik uiteraard bereid een nieuwe vraag om uitleg in te dienen. Op die manier zou u over wat meer tijd beschikken om uw antwoord op die vragen voor te bereiden.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mevrouw De Ridder, we wachten nog op bijkomende informatie. Het rapport is nog niet gevalideerd. Het is nog niet naar de raad van bestuur van BAM gestuurd. We wachten immers nog op bijkomende informatie. Zodra de cijfers zijn gevalideerd, zal alles naar de raad van bestuur vertrekken. Vervolgens zal dit rapport naar de politieke stuurgroep worden gestuurd.

Ik wil even iets benadrukken met betrekking tot de cijfergegevens en de voorbereidende werken. Dit staat ook in het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2015. De aankoop van de gronden, de wegenbouwkundige werken en de waterbouwkundige werken zijn hierin opgenomen. Het gaat om respectievelijk 50 miljoen euro, 10 miljoen euro en 15 miljoen euro. In totaal is 75 miljoen euro geconsolideerd. Op het ogenblik dat BAM is geconsolideerd, zijn die budgetten uiteraard ook geconsolideerd. We houden daar in de begroting rekening mee. Alle voorbereidende werken kunnen plaatsvinden. Dat staat op pagina 215 van het ontwerp van decreet.

Mijnheer Vanbesien, de Europese Commissie heeft een grote impact. Ik heb daar aandacht voor. U hebt me gevraagd of ik rekening houd met de mogelijkheid dat alles in de Vlaamse begroting zou worden opgenomen. Zo lang we geen uitsluitel hebben, klopt dit. We weten nog niet welke mogelijkheden de Europese Commissie ons biedt. Misschien kan het in een bepaalde vorm wel buiten de begroting blijven. Misschien kan in een bepaalde vorm een pps wel worden goedgekeurd. Het gaat er niet om dat we het niet weten. We kunnen het niet

weten. Om die reden heb ik in mijn antwoord vermeld dat er een heel nauw contact met de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie is. We willen weten of we het Oosterweeldossier in het plan-Juncker kunnen inpassen en welke impact de begrotingsregels op het dossier hebben.

Ik heb tijdens het voorgaande debat gezegd dat we zo snel mogelijk duidelijkheid moeten krijgen om te kunnen plannen. Als we 3,2 miljard euro op 5,5 jaar in een begroting moeten opnemen – neem zes boekjaren –, dan moet er tijdens die periode rekening worden gehouden met een tekort wegens een investering van 600 miljoen euro. Het is een wereld van verschil of dat binnen of buiten de begroting valt. Dat heeft een gigantisch grote impact op de Vlaamse begroting en op de manier waarop we ermee omgaan. Ik vind dat van belang. Als er mogelijkheden zijn om dit project toch te realiseren zonder de Vlaamse begroting ermee te bezwaren, dan moeten we die mogelijkheden extreem benutten. Het zou bij wijze van spreken onverantwoord zijn om voluntaristisch te zeggen: "Europa, u zegt dat onder die vormen een pps-constructie kan, maar wij gaan die 3,2 miljard euro toch opnemen in de begroting." De impact op andere beleidsdomeinen is veel te groot.

Mijnheer de Kort, op uw vraag kan ik niet antwoorden. Er wordt veel gefluisterd en er beweegt wat, maar we weten nog niet in welke richting het zal gaan. Voor mij is het duidelijk dat het project moet doorgaan. Het is te belangrijk voor de Vlaamse economie, maar de modaliteiten zijn nog niet duidelijk. Hopelijk krijgen we ruimte van Europa onder bepaalde voorwaarden. Ik zal zelf binnenkort het gesprek met hen aangaan om na te gaan welke modaliteiten er mogelijk zijn.

Mijnheer Vanbesien, u zegt dat ik ooit studies heb aangekondigd. De studie over de overkapping van de ring staat in het regeerakkoord en zal er komen. In mijn antwoord heb ik daar niet over gesproken. Ik heb me beperkt tot de vragen over de financiering van Oosterweel. U moet uit mijn antwoord niet afleiden dat de andere studies er niet zullen komen, want dat heb ik helemaal niet gezegd.

Het antwoord is vrij algemeen. Ik lijst alle mogelijkheden op. Ik volg dit extreem nauw op omdat de impact op de Vlaamse begroting erg groot is. Tegelijkertijd zeg ik dat het project doorgang moet vinden.

Er wordt gezegd dat procedures voor de Raad van State voorkomen kunnen worden door meer in gesprek te gaan met de actiegroepen. U weet dat ik altijd voor overleg ben, maar de finaliteit moet duidelijk zijn. Als men zegt dat men nooit naar de Raad van State zal gaan tenzij het Meccanotracé wordt gekozen, dan is dat een overleg onder voorwaarden. De opschortende voorwaarde van de Raad van State kan alleen maar worden gelicht als dat plan volledig wordt uitgevoerd.

We volgen dit zeer nauw op en stoppen er heel veel tijd in. De impact op de Vlaamse begroting is groot. Ik hoop echt dat we op een bepaald moment duidelijkheid zullen krijgen van Europa, ook als het antwoord is dat het nooit zal kunnen. Ik hoop natuurlijk dat er wel mogelijkheden zijn. Ik zal die dan ook in alle details benutten.

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA): Mijnheer Vanbesien, de Vlaamse Regering werkt wel degelijk aan een draagvlak. Door inspanningen, zoals aan Damwijk, worden stukken van de overkapping mogelijk gemaakt en, meer nog, ook uitgevoerd.

Ik neem akte van de uitspraak van de minister dat ze er rekening mee houdt dat alles in de begroting zal moeten. Dat is wel geen 3 miljard euro die in 2017 in de begroting moet worden opgenomen. Het zal gefaseerd gebeuren.

Minister, u zult zelf het gesprek met Europa aangaan. Het is belangrijk dat dit op politiek niveau gebeurt. Ik begrijp dat er wordt gewacht op Europa, maar ik wil vermijden dat we opnieuw twee of drie jaar moeten wachten.

Minister Annemie Turtelboom: Ik zeg dat ook duidelijk. Ik kijk naar Europa om te zien hoe het dossier evolueert. Elk signaal dat er komt, zal ik voluit benutten. Het kan nooit een argument zijn om het project te vertragen, niet uit te voeren of op de lange baan te schuiven.

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA): Daarom is het belangrijk dat u zelf het gesprek aangaat en dat het uit het ambtelijke niveau wordt getrokken. De vorige Vlaamse Regering nam een afwachtende, wel enigszins begrijpelijke, houding aan. U zult dat niet doen. Dat is een sterk signaal en het is belangrijk dat u dat herhaalt. We moeten met data, vergaderingen en meetings werken om de druk op de ketel te houden. Dit is te belangrijk. Europa heeft de neiging om zich wat te verbergen en voorzichtig te zijn met uitspraken. Het is wel een uitspraak die we nodig hebben om voort te kunnen met de financiële constructie die ten dienste staat van de oplossing van de files voor de Vlaming.

Los van dit alles is het belangrijk dat al wordt gedaan, wat kan. U zei zelf dat er nu al in 75 miljoen euro wordt voorzien in de begroting en dat er voorbereidende werken plaatsvinden. Ik hoop dat die weg verder wordt ingeslagen. In afwachting van de totale realisatie moet alles wat we al kunnen doen, ook gebeuren om de leefbaarheid terug te krijgen en de files te verminderen.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Minister, uiteraard zult u alles doen om duidelijkheid van Europa te krijgen en, meer nog, om zoveel mogelijk te kunnen inzetten op een investering die buiten de begroting kan worden gerealiseerd. Ik mag u dat niet kwalijk nemen en ik doe dat uiteraard niet. Dat is belangrijk. Ook als we andere investeringen willen doen, zullen we geld nodig hebben. Dat is dan ook niet de kern van mijn kritiek.

De kern van mijn kritiek is de volgende. Stel dat het niet mag – en u weet niet of het mag of niet –, dan doet u het toch. Dat kost ons 600 miljoen euro per jaar en dat schrijven we in de begroting in. In mijn ogen is dat geld er niet. Dat is een ongelooflijke bom in de begroting. Dat bedrag zal op dat moment ergens anders moeten worden geschraapt. Dat geld is er dus nog niet. Bovendien is er de juridische onzekerheid met de Raad van State. Er is ook geen maatschappelijk draagvlak. Ik zie dat er inspanningen worden gedaan om dat te bekomen, maar in mijn ogen hebt u een fundamenteel probleem met het tracé. U zult met oplanwerk geen draagvlak vinden.

U vermeldt de studie inzake de overkapping niet, maar die zal zeker gebeuren omdat dat in het regeerakkoord staat. Tegelijkertijd zegt u dat u zo snel mogelijk met alles doorgaat. Wat er ook in de studie staat, het zal uw beslissing dus niet beïnvloeden. De studie wordt daardoor bijna zonder voorwerp, zonder effect of een voor de galerij.

De kern van mijn kritiek is niet dat u probeert duidelijkheid te krijgen van Europa, maar wel dat er nog onduidelijkheid is, dat er geen zicht op financiering is, dat er geen juridische zekerheid is, en dat u toch al investeringen doet voor de voorbereidende werken. U beweert hier sowieso te zullen doorgaan. Ik vind dat een onverantwoorde houding.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over aan Vlaanderen overgedragen dossiers van de federale rullingdienst – 924 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos Lantmeeters aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de rullingdienst VLABEL – 946 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Minister, we moeten een actueel debat uit de Kamer ook hier voor een stuk voeren. Ik hoop dat u de kans aangrijpt om duidelijkheid te creëren.

Het is een open deur intrappen als ik zeg dat er federaal een debat wordt gevoerd over het feit dat de FOD Financiën beschikt over een dienst Voorafgaande beslissingen in fiscale zaken, of in de volksmond 'een rullingdienst'. Die spreekt zich uit over hoe wetgeving, inzonderheid fiscale wetgeving, wordt toegepast in bijzondere situaties of verrichtingen. Belastingplichtigen kunnen er terecht met hun dossier met het oog op fiscale rechtszekerheid. Het is evenzeer een open deur intrappen dat Vlaanderen als gevolg van de zesde staats-hervorming een aantal fiscale bevoegdheden heeft bijgekregen.

De aanleiding van mijn vraag is dat in de Commissie voor de Financiën van de Kamer tijdens een hoorzitting met de voorzitter van de federale rullingdienst werd bevestigd dat als gevolg van de bevoegdheidsoverdracht en in het zog daarvan, een aantal hangende dossiers waarin nog geen beslissing werd genomen, werden overgedragen aan u als politiek verantwoordelijke, en in de praktijk aan de Vlaamse Belastingdienst. Het gaat dus over historische dossiers. Het zijn geen dossiers waarin u als minister initiatiefrecht hebt genomen. Het roept wel de vraag op hoe we daarmee omgaan, en vooral, als we naar de toekomst kijken, of we ons, door wat we vandaag doen, bewust zijn van het al dan niet opbouwen van een jurisprudentie ter zake.

Minister, bevestigt u de overdracht van een aantal lopende, niet-afgewerkte dossiers van de federale rullingdienst naar de Vlaamse Belastingdienst? Kunt u wat duiding geven over hoeveel het gaat, over welke aspecten en dergelijke meer? Zo kunnen we inschatten wat de draagwijdte is van de uitspraak van de federale voorzitter van de rullingdienst. Wat zal er met die dossiers gebeuren? Gaat u daar beslissingen in nemen? Gaan we naar een Vlaams systeem van rulings? Op zich valt er veel te zeggen om rechtszekerheid te creëren, maar ik vind het belangrijk dat je voorafgaandelijk rechtszekerheid creëert. Dat is een essentiële voorwaarde. Vragen dat je, vooraleer bepaalde stappen, constructies of dergelijke, worden opgezet, een toetsing kunt doen aan het standpunt van de Vlaamse Belastingdienst, is een heel ander verhaal dan als je, op het moment dat er een aantal problemen opduiken, dat er desgevallend zelfs betwistingen zijn, postfactum de rulling gaat opzetten. Dan is het wel heel belangrijk wat het karakter is van de dossiers die hangende zijn omdat je met een beslissing in één dossier altijd wat het kader creëert voor de vragen die nadien komen. Ik wil het niet dramatiseren, maar we zitten echt wel op een sleutelmoment inzake fiscale bevoegdheid.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Minister, ik kan me aansluiten bij enkele vragen die de heer Van Malderen heeft gesteld. Het is niet de eerste keer dat ik deze vraag stel. Het is niet de bedoeling dat ik deze vraag steeds maar blijf herhalen om te blijven herhalen. Ik ben er al een paar keer op teruggekomen. Een eerste keer heb ik het opstellen van een rullingdienst ingeroepen bij de bespreking van uw beleidsnota en een tweede keer bij de bespreking van de overname van de dienst registratie- en successierechten van het federale niveau. Het is eigenlijk al de derde keer dat ik aandring op het tot stand brengen van een Vlaamse rullingdienst.

Minister, u hebt destijds geantwoord bij de bespreking van de beleidsnota. Ik citeer uit het verslag: "De minister is niet geneigd een volledige rulingsprocedure in het leven te roepen vanaf 1 januari 2015 omdat er te weinig zicht is op de behoeften. Wel zal de belastingplichtige aan VLABEL een interpretatieve vraag kunnen stellen." U hebt daaraan toegevoegd dat u, als de tijd rijp is, wel zult zien of het nodig is dat een bepaalde rullingdienst in het leven zou worden geroepen.

Van de kant van de administratie is dat een correct antwoord. U kunt zeggen: wij hebben voldoende met een interpretatieve vraag en als iemand een vraag stelt, dan krijgt hij een antwoord. Diverse publicaties in diverse tijdschriften van de laatste maand bekijken de vraag van de andere kant, niet van de kant van de administratie. Ze zeggen: opgepast, op dit ogenblik is er een probleem, niet alleen van rechtszekerheid maar van wettelijkheid of zelfs grondwettelijkheid. Zoals ook de voorzitter van uw partij heeft verteld, is het op een bepaald ogenblik aan de wetgevende macht om te zeggen wat mag en wat niet mag, of het een misbruik is of niet, en niet aan de administratie. Wanneer we nu uw recente omzendbrief, ik dacht van 23 december 2014, met de witte lijst bekijken, zonder het bestaan van een rullingdienst, dan zouden we wel eens kunnen komen tot een ongrondwettelijkheid.

Diverse juristen en fiscalisten hebben zich op deze materie gesmeten. Ik verwijs naar Svjatoslav Gnedasj, die heel duidelijk schrijft in *Fiscoloog*: "De onmogelijkheid om vanaf begin dit jaar rulings aan te vragen over de Vlaamse registratie- en successierechten doet opnieuw vragen rijzen naar de grondwettelijkheid van de algemene antimisbruikbepaling zoals die vandaag in het Vlaams Gewest van toepassing is. En dit ondanks het arrest van het Grondwettelijk Hof (...)."

Gisteren stond er in *Trends* een vrije tribune van Sven Hubrecht van Optima, die ook verwijst naar de mogelijkheid van de ongrondwettelijkheid van de huidige situatie.

Ik heb reeds tweemaal aangedrongen op het tot stand brengen van die rullingdienst. De heer Van Malderen heeft dat zonet ook gedaan.

Minister, kunt u uw visie weergeven over de juridische argumenten die in het artikel dat u hebt overgemaakt, worden ontwikkeld? Welke verdere stappen zult u eventueel zetten om een maximale zekerheid te verkrijgen over de grondwettelijkheid van de antimisbruikbepaling? Indien zou blijken dat de Vlaamse rullingdienst wel degelijk noodzakelijk is, al is het maar uit louter juridisch oogpunt, hoe snel kunt u daar dan werk van maken? Welke voorbereidingen kunt u nu al treffen vanuit het voorzichtigheidsprincipe?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Als gevolg van de vijfde staatshervorming – het gaat over de vijfde! – heeft VLABEL sinds 1 januari 2015 de zogenaamde dienst van de belastingen van de registratie- en erfbelasting overgenomen van de federale overheid. Om de continuïteit van deze dienst te verzekeren zijn tussen de FOD Financiën en VLABEL een aantal afspraken gemaakt over de

overname van hangende dossiers. Concreet: wat betreft de lopende dossiers bij de Dienst Voorafgaande Beslissingen, werd er afgesproken dat de dossiers die vanaf 1 december 2014 ontvangen werden, behandeld zullen worden door VLABEL.

De indieners van aanvragen werden hierover geïnformeerd door de Dienst Voorafgaande Beslissingen. De dossiers van voor 1 december 2014 die nog niet afgehandeld waren op 31 december 2014, zouden ook worden overgedragen. Uiteindelijk werd er slechts één dossier overgedragen. Een formele, wettelijke procedure zoals die op federaal vlak bestaat voor het nemen van voorafgaande beslissingen, staat niet in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. We hebben er al over gedebatteerd. Maar VLABEL zal uiteraard in dit dossier binnen een redelijke termijn een beslissing nemen zodat de burger rechtszekerheid krijgt over zijn situatie.

Een van de voornaamste redenen – en ik verwijs naar het debat dat we hadden over de Vlaamse Codex – waarom tot nog toe geen formele rullingdienst of dienst voorafgaande beslissingen bij de Vlaamse Belastingdienst werd opgericht, is het ontbreken van de nodige schaalgrootte. Voor die belastingen die de Vlaamse Belastingdienst vandaag int, zou het aantal aanvragen bijzonder beperkt zijn, en dat geldt ook voor de belastingen waarvan de Vlaamse Belastingdienst sedert 1 januari van dit jaar de inning op zich heeft genomen.

Het aantal aanvragen tot het verkrijgen van een voorafgaande beslissing waarin enkel geregionaliseerde successie- en registratierechten betrokken zijn, was de voorbije jaren zeer beperkt. Dat blijkt uit de jaarlijkse rapportering van de federale Dienst Voorafgaande Beslissingen. In 2012 en 2013 ging het slechts om een tiental dossiers op jaarbasis. Met een afzonderlijke rullingdienst is het logisch dat die mensen gedetacheerd worden naar de Vlaamse rullingdienst, en dat ze niet tussen hun dagelijkse dossiers zitten om hun onafhankelijkheid te garanderen. Dat betekent in twee jaar tijd een aparte dienst voor 10 dossiers – op een totaal van 647 dossiers – met mensen die alleen dat werk doen.

Mijn antwoord is genuanceerder dan dit, ik kom er nog op terug. Maar ik wou toch eerst zeggen: let op, de zuiver gewestelijke belastingen – in de voorafgaande vragen – zijn op dit moment gewoon beperkt. Het kan over een halfjaar veranderen, en dat ben ik de eerste om te zeggen dat we moeten bijsturen.

En het is dan nog niet zeker of het in die tien dossiers wel om Vlaamse rechten gaat, die dossiers kunnen ook betrekking hebben op Waalse of Brusselse successie- of registratierechten. De medewerkers van de federale Dienst Voorafgaande Beslissingen zijn ambtenaren van de FOD Financiën die voor een bepaalde periode fulltime naar deze dienst worden gedetacheerd. Voor het beperkte aantal dossiers op het Vlaamse niveau een permanente rullingdienst installeren, zou niet echt efficiënt zijn. Intellectueel volg ik u volledig maar ik zit daar in ... Het is niet verantwoord.

Daarom hebben we gekozen voor de mogelijkheid van interpretatieve beslissingen. De belastingplichtige, zijn notaris of andere raadgever kan een zogenaamde interpretatieve vraag stellen aan VLABEL, die deze binnen een redelijke termijn zal beantwoorden. Deze mogelijkheid is momenteel niet decretaal verankerd en daarom misschien nog niet algemeen bekend, maar via de interpretatieve vragen kan de burger wel rechtszekerheid krijgen over zijn situatie. Op de website van de Vlaamse Belastingdienst wordt deze mogelijkheid toegelicht. Ik ben het helemaal eens met de vraagstellers dat een voorafgaande rechtszekerheid van belang is.

Het vertrouwensbeginsel gebiedt de administratie in concrete situaties de eigen ingenomen standpunten na te leven. Ze moeten zich aan hun antwoord houden,

dat is logisch. VLABEL zal de vragen en antwoorden in de toekomst geanonimiseerd publiceren op zijn website, zodat de lijn van de antwoorden op de interpretatieve vragen duidelijk is, en elke burger weet hoe een bepaald feit of verrichting fiscaal behandeld wordt.

Ik wens hierbij te beklemtonen dat deze interpretatieve beslissingen niet door één individuele ambtenaar worden genomen. De beslissingen zijn het resultaat van een grondig overleg met zowel het management, als de dienst gelast met de regelgeving en de dienst gelast met de uitvoering van de regelgeving. Net zoals bij de Dienst Voorafgaande Beslissingen worden deze beslissingen door een aantal mensen genomen; zij zitten in een collegiaal samengesteld orgaan.

Wat de uitspraak van het Grondwettelijk Hof uit 2006 betreft, moeten we ons ervoor behoeden om al te snel conclusies te trekken. In de aan het Grondwettelijk Hof voorgelegde situatie was binnen de federale wetgeving sprake van een ongelijke behandeling tussen belastingplichtigen die wel een voorafgaand akkoord konden vragen en belastingplichtigen die geen voorafgaand akkoord konden vragen. De Vlaamse Codex Fiscaliteit voorziet momenteel niet in een formele wettelijke procedure rond voorafgaande akkoorden en dit geldt ten aanzien van iedere belastingplichtige, er is dus momenteel geen sprake van een ongelijke behandeling binnen de Vlaamse codex, wat wel het geval was in de federale wetgeving op het moment dat het Grondwettelijk Hof zich daar in 2006 over heeft gebogen.

In de versie van het ontwerp van decreet dat voor advies aan de Raad van State werd voorgelegd, was er reeds een antimisbruikbepaling opgenomen zonder formele mogelijkheid van voorafgaande beslissingen. De Raad van State heeft alvast de eventuele ongrondwettelijkheid van die antimisbruikbepaling niet opgeworpen. Het is ons ook niet gesignaleerd door de Raad van State, dat is een argument in dit verhaal.

Na het verkrijgen van het advies van de Raad van State werd bij de parlementaire bespreking van het ontwerp van decreet de huidige federale antimisbruikbepaling geïntegreerd in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Noch in de oorspronkelijke tekst, noch in de geamendeerde tekst was in de mogelijkheid voorzien voor de belastingplichtige om een voorafgaande beslissing te verkrijgen. We hebben dus ook daar geen nieuwe situatie gekregen.

De federale wetgever heeft in de mogelijkheid van een voorafgaande beslissing wettelijk voorzien om de burger rechtszekerheid te bieden over hoe de administratie rechtsmisbruik beoordeelt. Zoals gezegd, kan de burger hieromtrent ook bij de Vlaamse Belastingdienst rechtszekerheid krijgen door het stellen van een interpretatieve vraag. De situatie die geleid heeft tot de uitspraak van het Grondwettelijk Hof in 2006, is verschillend van de regeling vervat in de Vlaamse codex.

Welke stappen zullen er verder moeten worden gezet om tot maximale rechtszekerheid te komen, die voor mij van zeer groot belang is? Bij de bespreking van mijn beleidsnota heb ik verwezen naar het juridische kader van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Dat zou voldoende garanties moeten bieden om de nieuwe uitdagingen aan te gaan en voor voldoende rechtszekerheid ten aanzien van de belastingplichtigen te zorgen. Ik heb dan ook aan VLABEL gevraagd om de kwestie verder te onderzoeken. We zullen dus bekijken of een decretale regeling nodig is, dan wel of het verkrijgen van een standpunt van de administratie – een mogelijkheid die de Vlaamse Belastingdienst vandaag al biedt – kan volstaan. Als het invoeren van een formele voorafgaande beslissing toch raadzaam is, moeten we ook bekijken in welke vorm die het best kan worden verleend.

De zogenaamde 'gemengde' dossiers baren me meer zorgen. Hieronder versta ik dossiers en concrete casussen waarbij zowel de federale als de geregionaliseerde

belastingen betrokken zijn. Daarover heb ik het overleg met mijn federale collega van Financiën opgestart. De Vlaming heeft immers recht op een duidelijk en rechtszeker kader. Ik heb er hem over aangesproken en een aantal voorstellen geformuleerd om op korte termijn tot een werkbare oplossing te komen. We bekijken bijvoorbeeld de mogelijkheid om een personeelslid van VLABEL ad hoc bij de federale dienst te betrekken, of een procedure waarbij ook de Vlaamse Belastingdienst zijn standpunt ten aanzien van een dergelijke casus kan geven. Je kan immers aan de cijfers zien dat de meeste dossiers gemengde dossiers zijn. Het aantal dossiers die alleen Vlaams zijn, is heel beperkt. De situatie is anders voor Vlaanderen dan voor Wallonië en Brussel. Door de zesde staatshervorming hebben wij nu de inkanteling op 1 januari. Wallonië en Brussel doen dat nog niet. We zullen meer gemengde dossiers hebben, en dus moeten we ervoor zorgen dat we op dat vlak duidelijke lijnen hebben. Het kan immers dat de belastingplichtige geen advies heeft van een federale rulingdienst of niet weet wat Vlaanderen gaat doen. Daar gaat het eigenlijk om meer gevallen.

Deze en eventuele andere voorstellen bespreken we met minister Van Overtveldt, waarbij we vooral zoeken naar een praktisch werkbare oplossing. Ik heb de suggestie gedaan om een ambtenaar van VLABEL erbij te betrekken, omdat je dan op die manier onmiddellijk één advies hebt. Het advies komt gemeenschappelijk tot stand. Wat is de belastingplichtige immers met een advies van een federale rulingdienst, van de DVB, en een Vlaamse interpretatieve vraag? Als men er dan niet voor 100 procent zeker van is dat voor 100 procent hetzelfde wordt gezegd, dan is de rechtszekerheid nog verder weg. Een staatshervorming is van belang, maar dat kan niet de bedoeling zijn.

Dat is een oplossing die we in deze commissie ook hebben kunnen uitwerken voor de zogenaamde fiscale regularisaties: de federaal genomen beslissingen werden van rechtswege bekrachtigd op het Vlaamse niveau. Ik denk dat we tot iets vergelijkbaars moeten kunnen komen, op voorwaarde natuurlijk dat de Vlaamse Belastingdienst zich ook in het ingenomen standpunt kan vinden. Zo vermijden we ongewenste en ongewilde effecten van de regionalisering en de uitvoering van de zesde staatshervorming.

We bekijken dus zowel het juridische als het organisatorische aspect. Wat dat laatste betreft, willen we vooral gewoon tot heel praktische oplossingen komen, die echter wel de burger de rechtszekerheid geven die hij moet hebben. Ik weet echter dat collega Van Overtveldt op dezelfde golflengte zit.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijnheer Lantmeeters, u dichtte mij al een pleidooi toe. Ik heb in de eerste plaats geprobeerd te waarschuwen voor de precedentwaarde. Hoe beperkt het aantal ook is, dit is uiteraard altijd enigszins richtinggevend. Als ik al voor iets zou hebben gepleit, dan is het in de eerste plaats voor transparantie, die eigenlijk vertrekt vanuit een transparante regelgeving. Uiteraard, hoe transparant je ook probeert te zijn, je zult altijd wel interpretatienood hebben. Laat dat dan zo veel mogelijk proactief gebeuren, al is het maar vanuit dienstverleningsoogpunt. Verder moet je ernaar streven om vooral de wet te laten toepassen, denk ik. Een van de elementen die ook in de veel geciteerde Grondwet staan, is namelijk dat iedereen gelijk is voor de wet.

Dan moet het me van het hart dat ik veel interessante zaken hoor van de minister. Hoe beperkt het aantal dossiers ook is, men zal wel een kader nodig hebben, en een kader creëren is nog iets heel anders dan een dienst oprichten. Dat kader heeft inhoudelijke criteria, maar ook de methode is toegelicht, denk ik. Dan gaat het gewoon over de praktijk dat niet één ambtenaar verantwoordelijk

kan zijn enzovoort. Dat zijn interessante aspecten, die klaarblijkelijk worden meegenomen. Collega, het moet me dan van het hart dat u misschien uw pleidooi eens moet evalueren. Ik geef u gerust de kans. Als we kijken naar het zeer beperkte aantal dossiers en de bekende pleidooien om administraties af te bouwen en de overheid zich enigszins te laten terugtrekken, dan lijkt net in dezen het door ons oprichten van een eigen dienst me een nogal twijfelachtig signaal. Integendeel, ik denk dat we met zijn allen wat proactief moeten kunnen werken, en dan zal er misschien geen stijging zijn van het aantal dossiers en hoeven we die dienst misschien ook niet op te richten.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Minister, hartelijk dank voor het zeer uitgebreide antwoord dat u zonet hebt gegeven. Mijnheer Van Malderen, ik wil u geruststellen. Mijn vraag ging uit van openbaarheid, duidelijkheid, klaarheid, rechtszekerheid. Mijn vraag is zeker niet dat men een bijkomende instantie in het leven zou roepen die enkel en alleen dat werk van het behandelen van tien dossiers per maand zou verrichten. Ik behoor niet tot het uitvoerend orgaan, en ik behoor niet tot de administratie. Ik weet dus niet hoe men dat praktisch zou regelen. Het interesseert me vooral hoe dat juridisch wordt geregeld. Ik kan me er niet bij neerleggen dat een instantie niet in het leven zou worden geroepen, als het gevolg daarvan is dat bepaalde mensen in onzekerheid of onwettelijkheid zouden moeten blijven leven. Ik vraag dus alleen klaarheid, duidelijkheid, rechtszekerheid en geen bijzondere kosten. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Inderdaad, minister, daarom ben ik ook zeer tevreden met uw antwoord. Ik ben zeer tevreden omdat u het eens bent met de principes die ik daarstraks heb geponeerd, maar ik ben ook heel blij met uw antwoord in verband met de interpretatieve vraag. U hebt daarnet gezegd dat de interpretatieve vragen – weliswaar anoniem – zullen worden gepubliceerd. Enige tijd geleden, op 18 december 2014, had u immers nog gezegd dat de vragen en de antwoorden voorlopig niet openbaar zouden worden gemaakt.

Minister Annemie Turtelboom: Dat is 'work in progress'.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Inderdaad. Daarom ben ik ook heel blij. Ik ben ook blij omdat u een antwoord hebt gegeven op een vraag die in de praktijk ook leeft. Destijds was het antwoord zeer duidelijk. Mensen wisten perfect hoe de ruingcommissie was geregeld, wie daarin zat en hoe alles gebeurde. Nu was de interpretatieve vraag eigenlijk iets heel eigenaardigs. Wie antwoordt ter zake? Dat kon perfect één ambtenaar zijn. U hebt daar nu op geantwoord dat dit gestructureerd is. Nu, als dat gestructureerd is, dan geeft dat ook rechtszekerheid. Dit is ook een antwoord waar de praktijk op aan het wachten was. De praktijk stelde zich immers vragen in verband met de openheid.

Ik ben dus ook heel blij dat u op dit ogenblik de nodige stappen zet en toch nog altijd onderzoekt of die ruingcommissie nodig is. Ik blijf toch vragen dat men maar moet proberen dat administratief te regelen. Ik ben echter zeer tevreden met uw vraag. Ik zal u op dat punt zeker niet afvallen. Ik ben blij dat er vandaag duidelijkheid wordt geschapen. We kijken uit naar de toekomst. Als ik opnieuw terugkom op dit dossier, dan zal ik daar wel gegronde redenen voor hebben. Ik zal u niet blijven vervelen met vragen, maar ik zie dat u inderdaad vanuit voortschrijdend inzicht handelt en dat u al stappen hebt gezet.

Minister Annemie Turtelboom: We zijn het eigenlijk gewoon eens wat de uitgangspunten betreft. We moeten rechtszekerheid geven, maar willen ook geen administratieve overlast. Dat is de knoop in dit dossier. Het lijkt me moeilijk om drie ambtenaren voltijds te detacheren voor tien dossiers op twee jaar tijd. Het

gevolg mag echter niet zijn dat daardoor die tien mensen geen rechtszekerheid meer hebben. Daarom is het een zoeken, nu ook bij ons, naar een manier waarop we die rechtszekerheid kunnen geven. Ik zal dat ook blijven volgen. Misschien blijkt dat we nadien nog andere zaken moeten doen, dat er toch enige decretale verankering nodig is enzovoort. Ik blijf dit dus bekijken, omdat ik die rechtszekerheid ook echt van belang vind. Daarom geniet die gemengde aanpak, met de federale overheid, mijn voorkeur.

Nu moet minister Van Overtveldt echter bekijken of dat überhaupt mogelijk is. Zij zitten immers met taalpariteit enzovoort. Dat is mijn voorkeursscenario voor de gemengde dossiers, want dan heb je opnieuw één antwoord. Als de federale overheid een rulingdienst heeft, en Wallonië, en Brussel, en Vlaanderen, dan moet men op een bepaald moment iets doen. Burgers mogen geen slachtoffers zijn van een staats hervorming. De staats hervorming moet een goed verhaal zijn. Dat betekent echter ook dat we dat praktisch goed moeten uitwerken. Het overleg ter zake is nog bezig, om zo praktisch mogelijk te kunnen werken. We hebben dat ook gedaan met de regularisaties. Ik sta echter voor 100 procent achter het intellectuele uitgangspunt van de rechtszekerheid. We proberen alleen een praktische oplossing te zoeken en geen administratieve rompslomp te hebben in de administraties. Dan zijn we immers fout bezig. De heer Van Malderen wees daar ook op. Men kan geen slanke overheden willen en dan zelf altijd maar bijcreëren.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Voor alle duidelijkheid, het is ook niet mijn vraag om daar mensen voltijds op te zetten. Dat moet inderdaad kostenefficiënt zijn. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Nogmaals, ik behoor gelukkig tot een ander orgaan dan het uitvoerende en het administratieve.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.